

BØRNS
VILKÅR

Analyse oktober 2024

Børn og unges møde med kommunen

STOP
SVIGT

STOP
SVigt

FORORD

"I dag lytter vi ofte mere til forældrene end børnene, hvilket resulterer i, at børnenes stemmer drukner, på trods af at det rent faktisk er børnenes liv, det handler om. Den tilgang vender vi nu på hovedet og tager udgangspunkt i barnet."

Sådan udtalte social- og boligminister Pernille Rosenkrantz-Theil, da barnets lov blev vedtaget. Loven trådte i kraft den 1. januar 2024. Den giver børn og unge en række nye rettigheder med afsæt i et tidssvarende børnesyn og er dermed et kærtkomment skridt mod bedre sagsbehandling af børnesager.

I loven sættes børn og unge i centrum for sagsbehandlingen og anerkendes som selvstændige og kompetente individer med holdninger, ønsker og perspektiver på eget liv og egne forhold. En række nye bestemmelser i loven understøtter børn og unges ret til inddragelse og indflydelse på egen sag.

Lovens fokus på inddragelse er både til gavn for barnet selv og for den kommunale sagsbehandling. Inddragelse styrker barnets samarbejdsvilje og engagement og sikrer, at der tages højde for deres perspektiver i de beslutninger, der vedrører dem. Inddragelse giver også børn og unge en oplevelse af ligeværd og anerkendelse, som kan være med til at styrke deres livskvalitet, selvværd og mestringsevne.

Den gode inddragelse forudsætter dog, at kommunerne implementerer lovens intentioner og børnesyn i deres daglige praksis. Og her er der plads til forbedring. Det står klart i denne rapport, hvor vi hører fra en række børn og unge, der har eller har haft en sag i kommunen, og som har benyttet sig af Børns Vilkårs bisidderordning. En af dem er Rebecca på 18 år, der fortæller om sine oplevelser med børne- og ungerådgivere i kommunen:

"De skal passe noget mere på os. De skal lytte til os. Så vores stemme bliver hørt. Og at det ikke bare er dem, der tager beslutningerne alene. Jeg ved godt, at det selvfølgelig ikke er os, der skal tage beslutningen. Men bare det der med, at man bliver hørt."

Rebeccas budskab er vigtigt. Intentionen med barnets lov skal helt ud i de kommunale mødelokaler, der hvor børne- og ungerådgiveren møder barnet eller den unge. Børn og unge, der har en sag i kommunen, har brug for, at der er voksne omkring dem, der tager dem i hånden. Sikrer, at de kender til deres rettigheder og de muligheder, de har. Sikrer hjælp til at navigere i et system, som ikke er udviklet til børn. Sikrer, at deres stemme bliver hørt. Det har nemlig alt for store konsekvenser, når børn og unge ikke føler sig lyttet til og anerkendt.

Med venlig hilsen

Rasmus Kjeldahl

TAK

Denne rapport bygger på viden fra et udsnit af de børn og unge, som har haft en bisidder fra Børns Vilkår i forbindelse med en sag i kommunen. 129 har medvirket i en spørgeskemaundersøgelse, og 13 af dem har medvirket i et opfølgende interview, hvor vi kunne høre meget mere om deres oplevelse med at have en sag i kommunen.

Vi vil gerne takke alle de børn og unge, som har medvirket i undersøgelsen. En særlig tak skal gå til de 13 børn og unge, som åbenhjertigt har fortalt os om deres personlige oplevelse. De giver os adgang til vigtig viden om, hvordan det er at være barn eller ung og gå til møder i kommunen. Tak for at åbne op og for at bidrage med viden om, hvordan det er at være barn eller ung og gå til møder på kommunen.

Alle børn og unge, der medvirker i undersøgelsen, er anonymiserede, og alle navne er opdigtede. Citaterne er uredigerede og står, som børnene har fortalt dem. Enkelte steder kan citaterne være korrigeret i længde eller sprog, hvis den oprindelige version kunne afsløre et barns identitet, eller hvis citatet var svært at forstå.

Endelig vil vi gerne takke professor MSO Tea Torbenfeldt Bengtsson fra VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd for at kvalificere rapportens indhold.

Indholdsfortegnelse

Forord.....	3
Opsummering: Kommunen er ikke et sted for børn.....	8
At føle sig lyttet til	13
<i>"Jeg føler lidt, at hun glemte lidt, at det faktisk var et barn, hun havde med at gøre."</i>	
De voksnes ord vejer tungest.....	18
<i>"De voksnes ord er fakta – hvor mine er følelser"</i>	
Strategier til møder.....	21
<i>"Jeg begyndte også at overveje, hvad for noget tøj, jeg skulle tage på, når jeg tog derned"</i>	
Rammerne og stemningen.....	24
<i>"Når man kommer ind i sådan et lokale, så ligner det jo bare, at man kommer ind i sådan en domssal nærmest"</i>	
Information mellem møder.....	27
<i>"Det er meget ubehageligt, at når lortet brænder på, så står du på egne ben, så må du styre tingene selv"</i>	
Skift i børne- og ungerådgiver	32
<i>"Jeg synes jo, at det er vigtigt som sagsbehandler, at man læser barnets sag igennem, inden man møder barnet for første gang"</i>	
Regler og rettigheder.....	36
<i>"Der ville være 100 ting, jeg ikke havde en jordisk chance for at forstå, hvis jeg ikke havde haft den bisidder"</i>	
Kommunens afgørelser.....	39
<i>"Jeg følte det mere som et stempel (...) Altså at det var mig, der var problemet"</i>	
Metode.....	44
Litteratur.....	47

OPSUMMERING

Kommunen er ikke et sted for børn

Med barnets lov er der sat fokus på inddragelse af børn og unge. Det er kærlighed, for virkeligheden i kommunerne er for ofte en anden.

Det er det billede, der tegnes i denne undersøgelse, hvor vi giver ordet til børn og unge med en sag i kommunen. Flere fortæller om børne- og ungerådgivere, der ikke lytter eller tager dem alvorligt, og som ikke informerer dem om deres sag. Men en del oplever heldigvis også det modsatte og betragter deres rådgiver som deres "tryghedssted". Det gennemgående billede er dog, at kommunen ikke er et sted for børn – omgivelserne er sterile og skræmmende, der er ofte alt for mange voksne med til møderne, og det er svært for børnene og de unge at forstå deres rettigheder og muligheder i systemet.

"ALTSÅ MIN SAGSBEHANDLER, HUN ER MIT TRYGHEDSSTED. DET ER HENDE, JEG ALTID KAN SIGE ALTING TIL, OG DET HAR JEG OGSÅ GJORT." (IDA-SOFIE, 15 ÅR)

Ida-Sofie er en af de unge, som har et tillidsfuldt forhold til sin børne- og ungerådgiver, og som føler sig lyttet til og taget alvorligt. Dem er der heldigvis en del af. Men der er samtidig en gruppe, der oplever det modsatte, nemlig at deres rådgiver ikke anerkender deres perspektiv eller virker ligeglad med, hvad de siger.

Det viser denne rapport, der er baseret på 129 spørgeskemabesvarelser og 13 kvalitative interviews med børn og unge, der inden for det seneste år har haft en bisidder fra Børns Vilkår og en sag i kommunen.

De voksnes ord vejer tungere

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at kun lidt over halvdelen af de deltagende børn og unge oplever, at børne- og ungerådgiveren tager det, de siger, alvorligt. Knap fire ud af ti oplever, at det er nemt at få sagt det på møderne, de gerne vil.

I interviewene fortæller flere børn og unge, at de kæmper mod voksnes udlægning af sagen, som de oplever vejer tungere end deres egen. Møderne opleves intimiderende, fordi de sidder som det eneste barn i et sterilt lokale fyldt med voksne.

En del fortæller, at de bruger strategier for at få deres børne- og ungerådgiver til at lytte – det kan fx være at tage noget tøj på, som får dem til at se ekstra udsat ud, eller at overveje nøje, hvad de vil sige på mødet. Andre beskriver, at de er bange for konsekvenserne, hvis de fortæller deres rådgiver, hvordan de har det.

Mange savner at blive inddraget

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at under halvdelen af børnene og de unge ved, hvad deres børne- og ungerådgiver vil tale med dem om inden møder. En fjerdedel kan ikke få fat på deres børne- og ungerådgiver, når de har brug for det. Selvom der er tale om en særlig gruppe af børn og unge, der har valgt at få en bisidder, er det alligevel bekymrende tal.

I interviewene fortæller flere børn og unge, at det skaber frygt og usikkerhed, når de ikke løbende får besked om, hvad der sker i deres sag. Flere har oplevet at komme til møder uden at kende dagsordenen eller at møde nye voksne til møderne, som man ikke vidste ville komme.

Systemet er lavet til voksne

Flere børn og unge fortæller, at kommunen er et vanskeligt system at navigere i. Det kan være svært at forstå, hvilke regler der gælder, og hvilke muligheder og rettigheder, de har. Når børn og unge ikke forstår reglerne, føler de sig sat uden indflydelse og har svært ved at handle, når de synes, at noget er uretfærdigt.

Flere børn og unge fortæller om sager, hvor de er uenige i kommunens afgørelser. Det skaber mistillid til systemet, og til at kommunen er der for at hjælpe. I spørgeskemaet er det hver fjerde, der angiver, at børne- og ungerådgiveren ikke er der for at hjælpe.

Det bygger analysen på

Analysen bygger på oplysninger fra børn og unge mellem 10 og 22 år, som inden for det seneste år har haft en bisidder fra Børns Vilkår. Deltagerne er dermed en udvalgt gruppe og ikke nødvendigvis repræsentative for alle børn og unge med en sag i kommunen.

- I spørgeskemaundersøgelsen deltager 129 unge mellem 10 og 22 år.
- I de kvalitative interviews deltager 13 unge mellem 12 og 22 år – 11 piger og to drenge.

Denne undersøgelse handler om børn og unges møde og samarbejde med myndighedsområdet i kommunen og den børne- og ungerådgiver, som er tilknyttet.

Vi undersøger, i hvilken grad børnene og de unge har oplevet at blive lyttet til, taget alvorligt og inddraget i deres sag. Det fremgår af citaterne af denne rapport, at børnene og de unge refererer til deres rådgiver som deres sagsbehandler. For at være tro mod børnene og de unges ord har vi valgt ikke at ændre betegnelsen, på trods af at rådgiverens titel med barnets lov nu er en børne- og ungerådgiver. I denne rapport dækker sagsbehandler og børne- og ungerådgiver derfor samme person.

Er det en særlig gruppe børn og unge, der føler sig inddraget?

I denne undersøgelse hører vi fra børn og unge, som alle har haft en bisidder fra Børns Vilkår, og som har haft overskud til at svare på det spørgeskema, de har fået tilsendt. Hvad det kan have af konsekvenser for analysen, kan vi kun gisne om. Det kan være en særlig ressourcestærk gruppe, som rækker ud til Børns Vilkår. Men det kan også være en gruppe, som oplever udfordringer i det kommunale system. Fra tidligere undersøgelser ved vi dog, at de mest ressourcestærke børn og unge i højere grad føler sig inddraget. Det betyder samtidig, at der er en gruppe af børn og unge, som i mindre grad oplever sig inddraget i sagsbehandlingen. Det gælder blandt andet for yngre børn, samt for børn og unge med psykiatriske diagnoser og særlige behov^{1,2}.

BØRNS VILKÅR ANBEFALER

Det halter med inddragelsen af børn og unge i de kommunale børne- og ungeforvaltninger. Det viser både denne og en række tidligere undersøgelser¹⁻⁴. At styrke inddragelse af børn og unge i den kommunale sagsbehandling er netop et af formålene med barnets lov, der trådte i kraft 1. januar 2024. I loven fremgår det bl.a., at "barnets eller den unges holdning og synspunkter skal tilvejebringes og inddrages løbende ved samtaler og anden direkte kontakt, inden der træffes beslutninger eller afgørelser efter loven om barnets eller den unges forhold"⁵ (§ 5).

MEN HVAD BETYDER DET I PRAKSIS? HVORDAN SKAL BØRNE- OG UNGERÅDGIVERNE HELT KONKRET "TILVEJEBRINGE" OG "INDDRAGE" BØRN OG UNGES HOLDNINGER OG SYNSPUNKTER?

Hos Børns Vilkår mener vi, at god inddragelse kræver, at barnet løbende opfordres og støttes til at give udtryk for sine synspunkter og holdninger. Inddragelse skal altid forsøges, og kun hvis barnet eller den unge ikke ønsker at udtrykke sine synspunkter, kan dette udelades. Baseret på denne rapport og på vores mange samtaler med børn og unge på BørneTelefonen, HØRT og fra Børns Vilkårs bisidderordning har vi følgende anbefalinger til den gode inddragelse:

01

ANERKEND BARNET ELLER DEN UNGES UNIKKE VIDEN OM EGET LIV

At møde børn og unge med afsæt i et tidssvarende børnesyn kræver, at børne- og ungerådgiverne altid anerkender barnet eller den unge for deres unikke viden om eget liv. Sådan er det desværre langt fra i dag. Skal ambitionen om et tidssvarende børnesyn realiseres, kræver det, at de kommunale forvaltninger skaber en kultur med høj faglighed, plads til udvikling, fordybelse og løbende refleksion over egen praksis.

02

LÆS ALTID OP PÅ SAGEN INDEN MØDER MED BARNET ELLER DEN UNGE

Børne- og ungerådgiveren skal sætte sig grundigt ind i barnet eller den unges sag forud for mødet. En god forberedelse er afgørende for, at barnet eller den unge føler sig taget alvorligt og respekteret, hvilket fremmer tillid og åbenhed i samtalen. Mange børn og unge med en sag i kommunen oplever skift i børne- og ungerådgivere. I de tilfælde er det særligt vigtigt, at barnet eller den unge ikke oplever at skulle starte helt forfra.

03

HJÆLP BARNET ELLER DEN UNGE TIL AT FØLE SIG TRYK, LYTET TIL OG ANERKENDT

Børne- og ungerådgiveren skal aktivt lytte og løbende bekræfte barnets eller den unges udsagn, fx "har jeg forstået, at det du siger, er...?" og "må jeg skrive, at...?". Rådgiveren kan også inddrage barnet eller den unge i beslutningen om, hvor mødet skal afholdes, og hvem der skal med til mødet. Spørg altid børn og unge, hvad der skal til, for at de føler sig trygge.

04

INDDRAG BØRN OG UNGE I HELE PROCESSEN - HUSK FORBEREDELSE OG OPFØLGNING

Forud for mødet skal børne- og ungerådgiveren orientere barnet eller den unge, så de ved, hvad der skal ske. Hertil bør rådgiveren ringe til barnet eller den unge for at orientere om, hvad der skal ske på mødet, hvem der deltager, om de ønsker at medbringe en bisidder, og om de selv har noget, de gerne vil tale om på mødet, som skal tilføjes til dagsordenen.

Under mødet skal børne- og ungerådgiveren sikre, at barnet eller den unge føler sig tryk, anerkendt og lyttet til og har mulighed for at give sine holdninger og synspunkter til kende. Det kræver, at de bliver præsenteret for alle mødedeltagere og forstår, hvorfor de er med til mødet. Rådgiveren skal sørge for, at der er sat tid af til, at barnet eller den unge kan tage emner op, der ikke er på dagsordenen. Når mødet slutter, skal rådgiveren sikre sig, at barnet eller den unge ved, hvad der skal ske fremover.

Efter mødet skal børne- og ungerådgiveren ringe til barnet eller den unge og sikre, at de har forstået, hvad der blev besluttet på mødet, og hvad det næste skridt er. Desuden bør rådgiveren – hvis der er truffet væsentlige beslutninger – sende et opfølgende brev, der i et børnevenligt sprog sammenfatter de beslutninger, der blev truffet. Barnet eller den unge skal også informeres om, hvordan de kommer i kontakt med rådgiveren, hvis der opstår behov for det.

05

INFORMER BARNET ELLER DEN UNGE OM DERES RETTIGHEDER OG HJÆLP DEM TIL AT BRUGE DEM

Børne- og ungerådgiveren skal informere om og sikre, at barnet eller den unge har forstået dets rettigheder, herunder retten til at klage, retten til aktindsigt, retten til en bisidder og retten til at blive hørt og inddraget. Rådgiveren skal løbende følge op på sagen og sikre sig, at barnet eller den unge forstår, hvad der skal ske i sagen, og hvilke muligheder de har. Hertil skal rådgiveren hjælpe barnet eller den unge med at benytte sine rettigheder og muligheder – fx ved at hjælpe med at kontakte en bisidder eller udforme en klage over en afgørelse.

06

VÆR SIKKER PÅ, AT BØRN OG UNGE FORSTÅR, HVORFOR DERES ØNSKER ER - ELLER IKKE ER - IMØDEKOMMET

Det er børne- og ungerådgiverens ansvar at sikre sig, at barnet eller den unge forstår, hvorfor kommunen har truffet en given beslutning eller afgørelse. Det kræver, at rådgiveren får formidlet til barnet eller den unge, at deres syn på sagen er blevet grundigt overvejet og inddraget, men at det ikke nødvendigvis har været muligt at imødekomme deres ønsker, da rådgiveren har vurderet, at dette ikke er til barnets eller den unges bedste.

Det fordrer også, at rådgiveren tager barnets eller den unges utilfredshed alvorligt og forsøger at hjælpe dem med at forstå, hvordan deres ønsker kan realiseres inden for rammerne af den trufne beslutning eller afgørelse.

07

UNDERSTØT, AT BARNET FÅR EN PROFESSIONEL BISIDDER

Det kan være en stor hjælp for barnet eller den unge at have en professionel bisidder med til møder i kommunen, da en professionel bisidder kender børn og unges rettigheder, den relevante lovgivning og den kommunale praksis, herunder kommunens pligter og begrænsninger. Desuden har en professionel bisidder erfaring med at tale med udsatte børn og unge og kan hjælpe dem med at give udtryk for deres meninger og holdninger. Dette støtter både børn og unges oplevelse af at blive inddraget og bidrager til at sikre et bedre grundlag for kommunens beslutninger og afgørelser.

I Børns Vilkår har vi gode erfaringer med, at barnet eller den unge også mødes med deres bisidder før og efter mødet med kommunen, da det sikrer god forberedelse og opfølgning.

Barnets lov og inddragelse af børn og unge

1. JANUAR, 2024

Den 1. januar 2024 trådte barnets lov i kraft, der afløser en lang række af servicelovens regler om børn og unge.

Med barnets lov får børn og unge en række nye grundlæggende rettigheder med afsæt i et tidssvarende børnesyn, hvor de sættes i centrum for sagsbehandlingen og anerkendes som selvstændige og kompetente individer med holdninger, ønsker og perspektiver på eget liv og egne forhold. Samtidig gøres det med barnets lov helt klart, at det er de voksne omkring et barn eller en ung, der har ansvaret for at sikre deres bedste og give den støtte og hjælp, de har behov for.

DET TIDSSVARENDE BØRNESYN KOMMER BL.A. TIL UDTRYK I EN RÆKKE NYE BESTEMMELSER, DER UNDERSTREGER BØRN OG UNGES RET TIL INDDRAGELSE OG INDFLYDELSE PÅ EGEN SAG.

- Barnets eller den unges perspektiver og ønsker skal løbende inddrages i sagsbehandlingen gennem samtale eller anden direkte kontakt og ikke længere kun på fastlagte tidspunkter som i tidligere gældende lovgivning. Bl.a. skal børne- og ungerådgiveren som udgangspunkt tale med barnet eller den unge inden en beslutning eller afgørelse.
- Kommunens sagsbehandling skal tilrettelægges på en måde, så barnet eller den unge kan medvirke aktivt i sagsbehandlingen på lige fod med forældrene og med færrest mulige fagprofessionelle omkring sig. Formålet er, at barnet eller den unge kan opbygge en tillidsfuld og tryk relation til sin børne- og ungerådgiver(e).
- Kommunen skal oplyse barnet eller den unge om retten til en bisidder. Det kan fx være en bisidder fra barnets eller den unges netværk, en kontaktperson på et opholdssted eller en professionel bisidder fra Børns Vilkår.

Kapitel 1

At føle sig lyttet til

"Jeg føler lidt, at hun glemte lidt, at det faktisk var et barn, hun havde med at gøre."

Børne- og ungerådgivere, der ikke lytter. Der ikke forstår alvoren, virker ligeglade og ikke tager det, barnet eller den unge fortæller, alvorligt. Det er oplevelser, nogle børn og unge fortæller om, når de beskriver deres møde med kommunen. Men billedet er heldigvis ikke entydigt. For børn og unge fortæller også om rådgivere, der interesserer sig for dem, inddrager og lytter til, hvad de siger. I spørgeskemaundersøgelsen angiver lidt over halvdelen, at børne- og ungerådgiveren tager det, de siger, alvorligt, og knap fire ud af ti oplever, at det er nemt at få sagt det på møderne, de gerne vil.

Det er vigtigt for børn og unge, der har en sag i kommunen, at de føler sig hørt og anerkendt af deres børne- og ungerådgiver. Det kan styrke barnet og den unges samarbejdsvilje og engagement i sagen, ligesom det kan øge selvtrilliden og troen på sig selv⁶. Derudover har børn og unge en unik viden om deres situation, hvilket er afgørende for at træffe de rette beslutninger og finde de rigtige løsninger⁷. Flere undersøgelser viser, at mange børn og unge oplever en tillidsfuld relation til deres børne- og ungerådgiver, hvor de føler sig lyttet til og taget alvorligt^{1,2,8}. Men der også en gruppe, der oplever det modsatte, nemlig at børne- og ungeråd-

giveren ikke lytter til deres perspektiver^{1-3,6}. Det afspejles i interviewene i denne undersøgelse, hvor børn og unge fortæller om forskellige oplevelser med at blive inddraget i sagsbehandlingen.

Når børne- og ungerådgiveren ikke lytter

Rebecca er 18 år og har boet hos sin plejefamilie stort set hele sit liv. Hun har mange års erfaring med møder i kommunen og skiftende børne- og ungerådgivere. Hun oplever, at hun ikke er blevet lyttet til, og at hendes behov er blevet ignoreret:

***"De hører kun det, de selv vil høre, hvis man kan sige det sådan. Altså de lytter ikke til os børn eller unge. De siger, de lytter, men det gør de ikke, for de tager ikke imod det, vi siger til dem. Eller det, jeg siger til dem. Og de siger, at man skal komme, hvis der er noget, men det kan man alligevel ikke, for hvis man kommer, så ignorerer de nærmest bare ens ting"* (Rebecca, 18 år)**

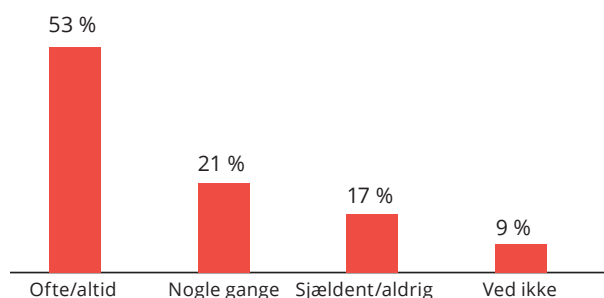
Freja har tilsvarende oplevelse af ikke at blive lyttet til. Her fortæller hun om at deltage i møder på kommunen, hvor de voksne har talt hen over hovedet på hende og ikke har lyttet til hende:

"DE LYTTED E SLET IKKE TIL MIG, DE FORTALTE MIG IKKE, HVAD DER SKULLE SKE. DET VAR SOM OM, DE TALLE OVER HOVEDET PÅ MIG, MEN JEG FORSTOD FAKTISK GODT, HVAD DE SAGDE." (FREJA, 12 ÅR)

Når børne- og ungerådgiveren ikke forstår alvoren

I interviewene fortæller nogle børn og unge, at de kan have svært ved at få deres rådgiver til at forstå alvoren i deres situation. Denne tendens afspejles i spørgeskemaundersøgelsen, hvor det kun er lidt over halvdelen, der angiver, at deres børne- og ungerådgiver ofte eller altid tager det, de siger, alvorligt. Knap hver femte oplever sjældent eller aldrig at blive taget alvorligt. Det viser tallene i figur 1.

Figur 1: Tager din sagsbehandler det, du siger, alvorligt?

Spørgeskemaundersøgelse blandt 129 børn og unge, som inden for det seneste år har haft en bisidder fra Børns Vilkår. 126 børn og unge har svaret på dette spørgsmål. For yderligere oplysninger se metodeafsnit.

Mateo og Amila er blandt de børn og unge, som har oplevet, at deres børne- og ungerådgiver ikke har taget dem alvorligt. Ifølge dem handlede det om, at de og deres familier på overfladen så velfungerende ud. Her fortæller Mateo:

”Jeg kan huske på et tidspunkt, så snakkede vi om det der med, at jeg ikke trivedes derhjemme, og så sagde min sagsbehandler; ”jamen altså, hun [Mateos mor] giver dig mad og vand. Hun sørger jo for dig” [...] Det er sådan nogle ting, hvor jeg ligesom oplevede, at det var meget sådan – man blev så ikke lyttet til, fordi på papiret virkede det meget perfekt [...] Det gjorde mig meget sur. Det var meget sådan nedgraderende for mig. Det var meget sådan; ”hey, jeg er et menneske, du kan ikke sådan”. Jeg følte mig meget skubbet til siden. Det gjorde mig meget ked af det. Jeg følte mig meget invalideret.” (Mateo, 16 år)

Ifølge Amila er hun blevet udsat for psykisk vold i sit barndomshjem, men hun har oplevet, at det ikke blev taget alvorligt i kommunen, fordi der ikke var fysiske tegn:

”Jeg følte, at der var en voldelig tone hjemme hos min mor. Og det var nok også det, der blev problemet nede på kommunen, at forklare, hvad det handler om. Når det ikke er noget, man kan se, så bliver det ikke rigtigt taget seriøst.” (Amila, 18 år)

Når børne- og ungerådgiveren virker ligeglad

Flere børn og unge fortæller om en oplevelse af, at deres børne- og ungerådgivere har virket ligeglade med dem. Rebecca fortæller:

”Jeg synes ikke, at det er til min fordel, at jeg har det [en børne- og ungerådgiver]. Jeg synes ikke, de passer på mig på den måde. Det er bare sådan et sted, jeg kommer og placerer mig i beslutninger, og så bliver jeg sendt hjem igen og så er det videre. Det er ikke sådan noget, at de skriver til mig og spørger, hvordan jeg har det. Det er sådan noget, jeg føler, de er lidt ligeglade, hvis man kan sige det sådan.” (Rebecca, 18 år)

Freja fortæller om en børne- og ungerådgiver, som også virkede ligeglad i selve mødet med hende:

”Jeg synes bare, at han så altid sur ud. Ja, han spurgte ikke så meget ind til mig, og han virkede ret ligeglad [...] Han kiggede ikke rigtigt på mig, når han snakkede til mig, og han sad bare. Selvom der faktisk var en med, for det meste, der sad og skrev ned, så sad han bare sådan lidt og kiggede ned i jorden, synes jeg. Hvor jeg følte, at han var sådan lidt ligeglad med mig.” (Freja, 12 år)

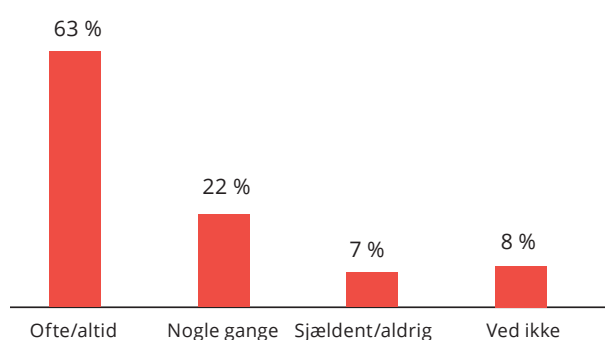
Mateo har en lignende oplevelse. Han oplevede, at han blot var ’endnu en sag’ – en del af hverdagen for børne- og ungerådgiveren, som lod til gerne at ville have samtalen overstået:

”Man kunne godt mærke, det var meget sådan du ved, bare en anden hverdag for dem, og så skulle de lytte til en anden sag igen og igen. Det føles meget som det-agtigt. At man må være sådan; ”okay, det er slut på dagen, nu vil jeg også gerne hjem”. Det kunne godt føles sådan en gang imellem.” (Mateo, 16 år)

Når det er svært at forstå, hvad der bliver sagt på møderne

Tidligere undersøgelser har vist, at nogle børn og unge oplever at blive talt til i et "voksensprog" i møder med børne- og ungerådgivere. Det gør det svært for børnene og de unge at deltage aktivt, fordi de har svært ved at forstå, hvad der bliver talt om⁶. I spørgeskemaundersøgelsen har mere end seks ud af ti børn og unge svaret, at de ofte eller altid har nemt ved at forstå, hvad der bliver talt om på møderne med deres børne- og ungerådgiver. Hver femte har nogle gange nemt ved at forstå det, mens 7 pct. sjældent eller aldrig har nemt ved at forstå, hvad der bliver talt om. Det viser figur 2.

Figur 2: Er det nemt at forstå, hvad der bliver talt om på møderne?

Spørgeskemaundersøgelse blandt 129 børn og unge, som inden for det seneste år har haft en bisidder fra Børns Vilkår. 126 børn og unge har svaret på dette spørgsmål. For yderligere oplysninger se metodeafsnit.

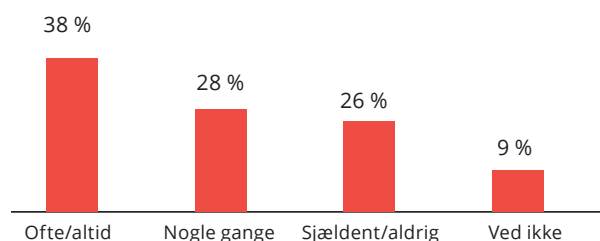
Agnete på 13 år er en af dem, som oplever, at det kan være svært at forstå, hvad der bliver talt om på møderne. Hun fortæller:

”Jeg føler lidt, at hun glemte lidt, at det faktisk var et barn, hun havde med at gøre. Og at det ikke var en voksen, at hun sad og snakkede med, eller sådan [...] Jeg følte, at hun var rigtig dårlig til at forklare tingene på en forståelig måde. Ja, hun brugte nogle lidt voksenagtige ord, hvis man kan sige det sådan.” (Agnete, 13 år)

Når det er svært at få sagt det, man gerne vil

En ting er at forstå, hvad der bliver talt om på møderne, noget andet er at få sagt det, man gerne vil. Det er der knap fire ud af ti fra spørgeskemaundersøgelsen, der oplever, at de kan. Omvendt oplever lidt over en fjerdedel, at de sjældent eller aldrig kan få sagt det, de gerne vil. Det viser tallene i figur 3.

Figur 3: Er det nemt at få sagt det på møderne, du gerne vil sige?

Spørgeskemaundersøgelse blandt 129 børn og unge, som inden for det seneste år har haft en bisidder fra Børns Vilkår. 126 børn og unge har svaret på dette spørgsmål. For yderligere oplysninger se metodeafsnit.

Flere børn og unge fortæller i interviewene, at det kan være svært at udtrykke ønsker og behov på møder, hvor ens forældre er med. Det skyldes, at børnene ikke vil gøre forældrene kede af det, hvis deres ønsker går imod forældrenes. Sarah fortæller:

”Min far har også været sådan, hvad skal man sige - han vil gerne nogle ting, og så har de [kommunen] også taget det, hvor jeg har virkelig svært ved at sige nej, for jeg synes bare, at det er svært at sige nej foran ens forældre, for jeg kan jo bedst lide, at alle har det godt. Så jeg har meget svært ved at være sådan ”nej, det kommer ikke til at ske”-agtigt.” (Sarah, 13 år)

Gode oplevelser med lyttende og inddragende rådgivere

Selvom nogle børn og unge har negative erfaringer, viser undersøgelser, at der samtidig er mange, der oplever, at deres børne- og ungerådgiver interesserer sig for dem og lytter til, hvad de siger^{2,6}.

Oplevelsen af at have en børne- og ungerådgiver er ikke sort-hvid for de børn og unge, vi har interviewet. Deres oplevelser er fyldt med nuancer, og flere af dem har både erfaring med den gode og den dårlige inddragelse.

Mateo fortæller:

“Jeg føler mig også virkelig heldig, fordi jeg ved, når jeg snakker med mange andre, der har sagsbehandlere, så kan de godt beskrive sådan virkelig lede, eller ikke sådan lede, men sådan du ved, folk, som stadig ikke sådan rigtig lytter til dem. Og det oplevede jeg 100 procent også i en periode, hvor jeg havde en anden sagsbehandler, hvor det var det virkelig meget sådan, man skulle stå op for sig selv [...] Jeg følte bare ikke, at jeg blev lyttet til. Men min nuværende sagsbehandler, der har det altså været en rigtig god oplevelse. Der har jeg altid følt mig lyttet til.” (Mateo, 16 år)

I interviewene fortæller børnene og de unge om elementer i deres møde med børne- og ungerådgiveren, som er vigtige for den gode oplevelse. For Mateo er det vigtigt, at han føler sig lyttet til. Sarah fortæller her, at det har hjulpet hende, at børne- og ungerådgiverne taler med hende alene inden møderne hos det familie-behandlingstilbud, hvor hun går med sine forældre:

“For mig har det i hvert fald hjulpet, at de snakker med mig først. Så de ligesom ved, hvordan jeg har det, så det ikke bare er et møde, hvor alle er der, så jeg prøver at sige, hvordan jeg føler, at det er svært. Og så kan jeg også godt lide, at så kigger de på mig, og så; “er det rigtigt nok?” Sådan så de er sikre på, at de siger det rigtigt. Så de ikke bare snakker, og så er det faktisk forkert, uden at de kigger på mig [...] Så synes jeg, det er meget dejligt, at hun kigger på mig og var sådan; “er det rigtigt forstået?”, og “er det rigtigt nok sagt?” og sådan noget.” (Sarah, 13 år)

Marie fortæller, at det for hende er vigtigt at blive inddraget i det, børne- og ungerådgiveren har skrevet undervejs til møderne:

“Hende jeg havde før, hun spurgte mig direkte; “hvis jeg skriver sådan her på papiret?” Der blev det meget menneskeligt, hvor hun inddrogede mig i, hvad hun skrev. Det kunne jeg godt lide. Og så også at hun var sådan; “okay, aftalen er, at vi på det her tidspunkt, der laver jeg en aftale med den her, og så kontakter jeg dig”. Det var, hvor jeg kunne mærke, at man blev lyttet til. Og det var også derfor, jeg tænkte; “okay, hende her, hun bliver der” [...] Hun spurgte mig, hvad jeg gerne ville have, hun skulle skrive. Hun var meget mere inddragende i at give mig taletid. Og det synes jeg, man burde gøre ofte.” (Marie, 16 år)

Under halvdelen af børn og unge oplever en høj grad af inddragelse i sagsbehandlingen

- Knap tre ud af ti anbragte børn og unge oplever samlet set en høj grad af inddragelse i sagsbehandlingen. Godt halvdelen af anbragte børn og unge oplever en middel grad af inddragelse, mens knap to ud af ti oplever en lav grad af inddragelse i sagsbehandlingen.
- Blandt børn og unge i forebyggende foranstaltninger angiver to ud af ti, at de oplever en høj grad af inddragelse i sagsbehandlingen. Omkring seks ud af ti oplever en middel grad af inddragelse, mens knap to ud af ti oplever en lav grad af inddragelse i sagsbehandlingen.
- Lidt over to ud af ti børn og unge med § 11-støtte oplever en høj grad af inddragelse i sagsbehandlingen. Knap syv ud af ti oplever en middel grad af inddragelse, mens en ud af ti oplever en lav grad af inddragelse i sagsbehandlingen.

Det viser tal fra VIVE¹.

En stor del af unge føler sig hørt og forstået i sagsbehandlingen

- 76 pct. af unge, der har en sag i kommunen, oplever, at deres sagsbehandler lytter til, hvad de siger. 11 pct. oplever ikke, at sagsbehandleren lytter til, hvad de siger.
- 68 pct. af unge, der har en sag i kommunen, oplever, at deres sagsbehandler forstår, hvad de mener. 11 pct. oplever ikke, at sagsbehandleren forstår, hvad de mener.
- 76 pct. af unge, der har en sag i kommunen, oplever, at deres sagsbehandler interesserer sig for, hvordan de har det. 10 pct. oplever ikke, at sagsbehandleren interesserer sig for, hvordan de har det.

Det viser tal fra VIVE².

A young man with short brown hair is sitting on a wooden staircase. He is wearing a light-colored t-shirt and dark trousers. He is looking down at a smartphone in his hands. His head is resting on his hand, suggesting a state of fatigue or stress. The entire image is overlaid with a semi-transparent red filter. The staircase has ornate wooden balusters.

Kapitel 2

De voksnes ord vejer tungest

"De voksnes ord er fakta – hvor mine er følelser"

Voksnes ord tillægges større værdi end deres egne, fortæller flere børn og unge i undersøgelsen. De oplever, at deres udsagn anses som følelser, og at voksnes betragtes som fakta, fx i sager, hvor forældre er uenige med barnet. Der kan også være situationer, hvor børne- og ungerådgiveren først lytter til deres ønsker, når der er en bisidder til stede. Nogle børn og unge oplever desuden, at voksnes ord i en underretning bliver anset som faktuelle beskrivelser, selvom barnet har en anden oplevelse.

Tidligere undersøgelser har fundet, at nogle børn og unge med en socialsag har en oplevelse af, at der er forskellige regler for børn og voksne på møder, og at voksne kan indtage en ekspertrolle, der kan gøre det vanskeligt for børn at få deres stemme frem⁶. Når børn ikke inddrages og lyttes til som eksperter i deres eget liv, kan de i sidste ende komme til at tvivle på deres eget værd, og det kan have betydning for deres mulighed for at handle i eget liv⁹.

Når forældres ord tillægges større værdi

Flere af børnene og de unge fortæller i interviewene, at de har en oplevelse af, at deres forældres ord tillægges mere værdi end deres. Det gælder fx Leonora, som fortæller om en oplevelse i Familieretshuset:

"Fordi min mor, hun har jo som regel mere at skulle have sagt i en sag, end mig. Det kan vi godt blive enige om, ikke også? Som regel har forældrene mere at skulle have sagt end børnene." (Leonora, 14 år)

Amila fortæller i et interview, at hun på et tidspunkt søgte aktindsigt i sin sag. Da hun læste sagsakterne igennem, oplevede hun, at hendes forældres ord fremstod som fakta, mens hendes egne stod beskrevet som følelser. Selvom Amila fortæller, at hun ingen diagnoser har, fremgår det af hendes sagsakter, at hun har en psykisk lidelse, fordi moren har sagt det til sagsbehandleren. Amila fortæller:

"Jeg følte mig misforstået på den måde. Alt hvad der stod, det var lidt vinklet på en måde. De ting, som jeg sagde, altså mine udsagn, det var følelser, og mine forældres udsagn var fakta. Det var lidt sådan, jeg følte det. Hvilket jeg synes selv er absurd, når det er dem, der ikke kan finde ud af at tage vare på deres børn. Og det er så deres ting, der bliver fremstillet på den måde. Som om, det er det rigtige." (Amila, 18 år)

Lauge har samme oplevelse og fortæller her om de konsekvenser, han oplever, det har haft for sagsbehandlingen og specifikt hans muligheder for samvær med sin mor:

"Han [sagsbehandleren] tager rigtig meget min fars side i mange af tingene, på grund af, at han har forældremyndigheden [...] Jeg synes ikke, det er i orden, at jeg ikke kan få lov til at komme ud og besøge min mor noget mere, eller at vi kommer til at ses noget mere, min mor og jeg. Og så kommer han til at sætte en stopper for det eller fx at få en delt forældremyndighed eller noget i den stil. Og der plejer min sagsbehandler ret hurtigt bare at lukke sagen hurtigt ned." (Lauge, 15 år)

Ud over at forældres ord kan tillægges mere værdi end børnenes, er der også nogle, der fortæller, at andre voksnes ord, fx en bisidders, tillægges mere værdi. Rebecca fortæller her, hvordan hun har haft gavn af en bisidder, og at resultatet af møder formentlig var blevet anderledes, hvis hun havde siddet derinde alene:

"Hun var god, og hun talte også min sag. Altså hun hjalp mig med at få sagt nogle af de ting, jeg gerne ville have sagt, og huskede mig på at få det sagt. Og hun spurgte også nogle gange, hvis der var noget, jeg ikke forstod, så spurgte hun også, hvad det var, sagsbehandleren egentlig mener med det [...] Hvis jeg havde siddet derinde alene, så havde jeg været lille, og så havde de sagt, at den nemmeste løsning, det var sådan en lejlighed, og så var det det. Det tror jeg" (Rebecca, 18 år)

Når børne- og ungeråd giverne kun stoler på underretninger

Også sagens dokumenter kan tillægges mere værdi end børnene og de unges udsagn, fortæller flere i interviewene. Denne pointe ses også i andre undersøgelser, som viser, at nogle børn og unge har en oplevelse af, at det kan være svært at tale imod de forståelser af deres sag, der allerede findes, fx baseret på de dokumenter, der knytter sig til sagen^{6,8}. Her fortæller Laura:

”Hvis der kommer en underretning, så vil hun tro på alt det, den voksne har skrevet, end at tro på barnet, hun snakker med [...] Så vil de egentlig bare fortælle, at den person, der har skrevet underretningen, har ret. Og siger sådan, at de voksne ved mere end børn.”
(Laura, 14 år)

Da der skulle tildeles forældremyndighed i Maries sag, blev der lavet en psykologfaglig undersøgelse af hendes forældre. Marie fortæller her, hvordan hun oplevede, at psykologens vurdering var den eneste, der havde betydning for udfaldet og ikke hendes egen holdning til, hvem hun ønskede at bo hos:

”Der bliver lavet en undersøgelse omkring; ”okay, hvilken forælder er bedst?” Så tager vi den, der er bedst i form for undersøgelsen. Og så støtter vi op om den person. Og så er det ligegyldigt, hvordan barnet har det med det.” (Marie, 16 år)

Kapitel 3

Strategier til møder

"Jeg begyndte også at overveje, hvad for noget tøj, jeg skulle tage på, når jeg tog derned"

Et par slidte bukser og en forvasket trøje. Det viser, at man har brug for hjælp. Men pas på, hvad du siger, for det kan blive brugt imod dig. Det er nogle af de overvejelser, børn og unge gør sig i mødet med kommunen. Og det danner baggrund for de strategier, de anvender – enten for at undgå uønskede foranstaltninger, eller for at få den hjælp, de oplever at have brug for.

Amila er en af de unge, der overvejer, hvordan hun ser ud i mødet med sagsbehandlerne. For som hun siger, så får man ikke noget hjælp, hvis man virker for ressourcestærk og til at være for velfungerende og have det godt:

"Jeg begyndte også at overveje, hvad for noget tøj, jeg skulle tage på, når jeg tog derned. Om jeg skulle tage noget lidt grimmere tøj på, end hvad jeg normalt ville have på, og sådan nogle ting, for at blive taget seriøst. Fordi jeg var åbenbart for ressourcestærk, og i mine øjne, så ligner jeg jo bare på facaden mine veninder, en almindelig pige. Det gør mig ked af det [...] Jeg begynder at få det lidt bedre ift. min selvskade,

men jeg overvejede tit, om jeg skulle begynde at skære i mig selv igen, så de kunne tage mig seriøst og tænke, at jeg nok ikke havde det så godt." (Amila, 18 år)

Også Sheela har en oplevelse af, at hvis man ser ud til at have det for godt, kan det være en barriere for hjælp. Hun er lige blevet student og oplever, at kommunen planlægger at fratage hende ungestøtten (tidligere efterværn) og dermed muligheden for fortsat at bo hos sin plejefamilie. Men Sheela føler sig ikke klar til at flytte hjemmefra, og her fortæller hun om nogle af de strategier, hun bruger i mødet med kommunen:

"Så det har hele tiden været sådan lidt, hvor man skulle sige; 'okay, så faker vi lidt med det her'. Så siger vi, at der måske ikke er så meget social relation, der fungerer lige nu, og sådan noget. Og det var hele tiden sådan lidt med, hvor meget kan man tillade sig at sige til mødet? Hvornår skal vi så sige; 'her går det godt', og så siger vi; 'herovre, der halter det lidt?' Og det har hele tiden været den der med, hvor meget jeg skulle være ærlig over for dem, og hvor meget jeg egentlig skulle dække lidt over og sige 'aah'? Pynte lidt eller fjerne lidt af det gode fra det [...] Mange af dem [møderne] har været stressende, fordi man har følt; 'ok, jeg skal passe på med, hvad jeg siger'. Jeg skulle hele tiden være opmærksom på, at det her, det skal jeg undlade, for så virker jeg for god, og det kan jeg godt tillade mig at sige. Hvor man hele tiden har været sådan lidt, den der hårfine grænse med, hvor meget kan jeg sige, og hvor meget kan jeg ikke sige. Hvor man hele tiden har været meget vågen og hele tiden obs på; 'hvad er det egentlig, de siger, hvad er det egentlig, de spørger mig om?' [...] Så det har ikke været sådan hyggelige møder." (Sheela, 22 år)

Mens nogle børn og unge bruger strategier for at få den hjælp, de føler, de har brug for, fortæller andre, at de kan være bange for at tale over sig i møderne med kommunen. De frygter at sige ting, som kommunen kan bruge til at træffe afgørelser, som de ikke ønsker. Marie fortæller:

"Der har været mange ting, jeg skulle tage stilling til som barn. Altså både med møder, og jeg skulle sige tingene på den rigtige måde. For hvis jeg sagde det på en forkert måde [...] så kunne det blive brugt imod mig [...] Så har de tolket det på en bestemt måde og skrevet det ned, så de kunne bruge det som et argument for, at jeg skulle fjernes [fra hjemmet]." (Marie, 16 år)

For flere af de interviewede børn og unge handler denne frygt også om at havne i en loyalitetskonflikt, hvor de siger noget, som deres forældre ikke bryder sig om. Her fortæller Agnete:

”Altså, far var virkelig ikke særlig glad for hende [sagsbehandleren], og min far var virkelig bange, kunne jeg mærke på ham. [...] Han sagde, han var bange for at miste mig, fordi det var det, min sagsbehandler havde givet meget udtryk for [...] Han fortalte også, at han blev bange for, at jeg ville sige noget, som de ville misforstå. Og derfor tro, at – ja, det ved jeg ikke – at mine forældre var endnu dårligere forældre, og at jeg skulle hurtigt væk fra mine forældre. [...] Jeg havde faktisk ikke helt lyst til at snakke med min sagsbehandler, så jeg sad jo bare der og prøvede at sige så lidt som muligt, for at jeg ikke ville sige noget, der var forkert, for at blive taget væk fra mine forældre.” (Agnete, 13 år)

Lauge har lignende erfaringer og fortæller om en specifik episode, hvor han fortalte børne- og ungerådgiveren om indtagelse af alkohol i familien, hvilket førte til en underretning. Det betyder, at han nu ofte tilbageholder information over for sin børne- og ungerådgiver:

”Han fortolkede det fuldstændig sindssygt, og det endte med en underretning på min far og mine bedste-forældre og det hele [...] Jeg føler meget mistro til sagsbehandleren, sådan der ”hvad skal jeg sige nu? Tør jeg sige det her?” Hvis der bare er noget i en lille retning af – det skal være en lillebitte ting – så tør jeg ikke at sige det, så stopper jeg med at sige det med det samme.” (Lauge, 15 år)

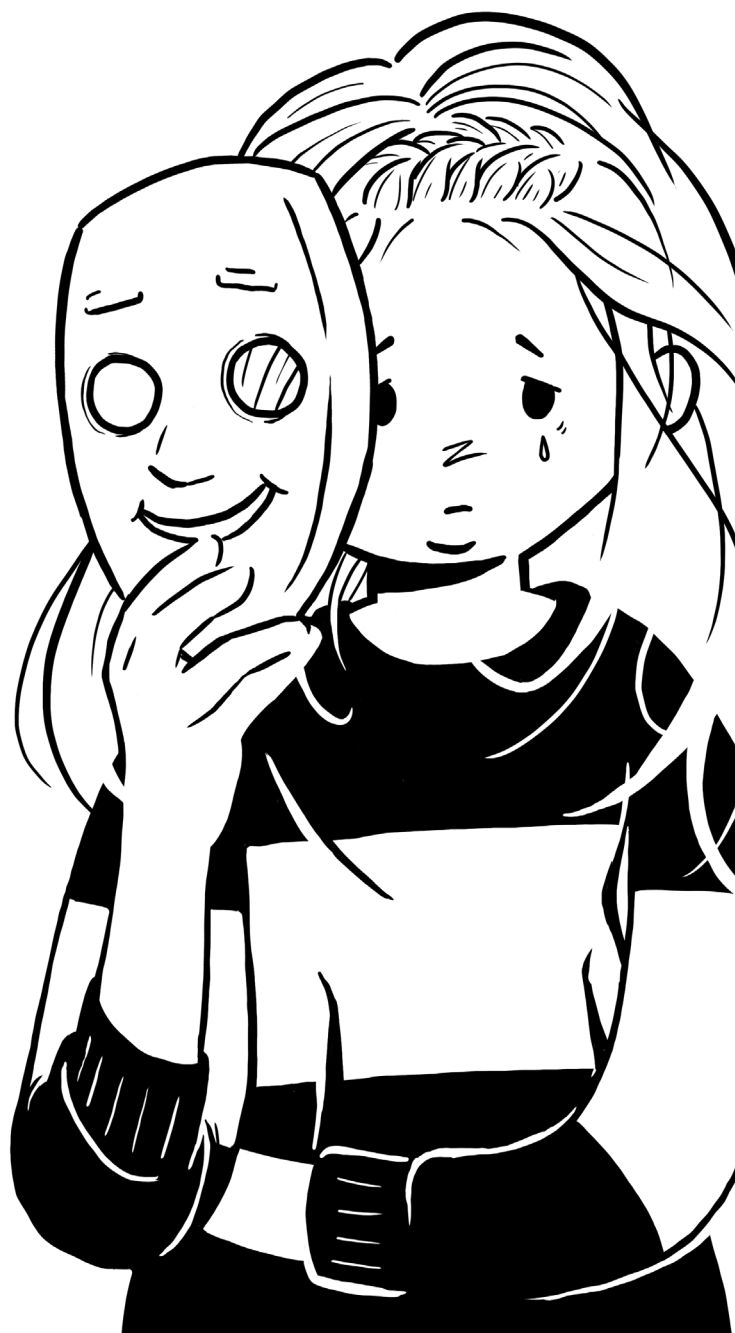
Lauges oplevelse viser, hvordan børn og unge både oplever at skulle navigere i, hvad de fortæller deres børne- og ungerådgiver, og de potentielle konsekvenser, det måtte have for relationen til deres familie. Her fortæller Amila om, at denne frygt også gælder i forhold til støttekontakt-personen, fordi vedkommende er ansat af kommunen:

”Det kunne godt være sådan nogle ting med, at støttekontakt-personen er ansat af kommunen, så jeg kunne godt være meget bange for, hvad jeg sagde til hende. For mange af de ting, der var et problem, handlede om kommunen. Og derfor følte jeg ikke, at jeg kunne være sådan fortrolig med hende, når hun ligesom var ansat af dem, og når hun kører rundt i en bil, hvor der står kommunens navn på [...] Jeg tror, jeg føler, at det var ulige på den måde. Og så bare det der med, at man godt kan føle, at hun måske er lidt overlegen, eller sådan.” (Amila, 18 år)

Knap seks ud af ti unge oplever, at de kan stole på deres sagsbehandler

- 57 pct. af unge, der har en sag i kommunen, oplever, at de kan stole på deres sagsbehandler. 14 pct. oplever ikke, at de kan stole på deres sagsbehandler.
- 72 pct. af unge, der har en sag i kommunen, oplever, at sagsbehandleren tager deres meninger alvorligt. 11 pct. oplever ikke, at sagsbehandleren tager deres meninger alvorligt.

Det viser tal fra VIVE².

Kapitel 4

Rammerne og stemningen

"Når man kommer ind i sådan et lokale, så ligner det jo bare, at man kommer ind i sådan en domssal nærmest"

Kedeligt, mørkt, sterilt og ubehageligt. Det er nogle af de ord, børn og unge knytter til mødelokalerne på kommunen. Flere fortæller, at kommunen er et meget alvorligt og ufølsomt sted, der ikke emmer af håb. Møderne kan være intimiderende, når man er ene barn i et rum med mange voksne, og det kan gøre det svært at få sagt det, man gerne vil.

Én ting er, om børn og unge oplever sig inddraget og lyttet til, når de deltager i møder. Noget andet er, hvordan de oplever selve mødesituationen, fx de fysiske rammer og stemningen i rummet. Undersøgelser har nemlig vist, at de fysiske rammer er vigtige for, at børn og unge føler sig trygge. Derfor kan det være vigtigt, at børne- og ungerådgiveren tilpasser rammerne efter

barnet eller den unges behov⁶. Alligevel fortæller flere børn og unge, at kommunens lokaler og stemningen repræsenterer det modsatte.

De fysiske rammer er kedelige og lidt skræmmende

I interviewene fortæller flere børn og unge, at møderne foregår i kedelige, mørke og sterile rammer, der ikke appellerer til børn. Leonora siger:

"Jeg tænker, at de fleste børn forbinder kommunen med en kedelig, bare sådan voksen, helt sort, sort/hvidt. Så skal man bare lige sidde i et mødelokale med en voksen og snakke om sine problemer. Man kan nok komme mere ind til børnene, hvis de laver noget, der er sjovt." (Leonora, 14 år)

Sheela beskriver også kommunen som et formelt og sterilt sted, der ikke indgyder håb:

"Og så har det været i et mødelokale hos dem som regel, sådan et kedeligt, sterilt lokale, hvor man har siddet over for hinanden. Hvor mig og min plejemor og bisidder sad på den ene side af bordet, og så min sagsbehandler og plejefamiliekonsulent sad på den anden side af bordet. Så der var meget sådan, ikke sådan hyggelige omgivelser på nogen som helst måde, men det var mere sådan sterilt og formelt på en måde. Det har ikke været sådan, hvor man har tænkt, det her skal nok gå. Det blev sådan lidt for formelt i det, hvor det blev meget sterilt." (Sheela, 22 år)

Rebecca fortæller, at hun kommer til at tænke på en domstol, når hun er til møde i kommunen:

”Altså, når man kommer ind i sådan et lokale, så ligner det jo bare, at man kommer ind i sådan en domssal nærmest. Der er et bord og nogle stole, og så er det det [...] Det er nok ikke det fedeste sted at komme hen, fordi man tænker; ”okay, nu er det alvorligt”. ”
(Rebecca, 18 år)

Flere børn og unge oplever møderne i kommunen som intimiderende og lidt skræmmende. Marie fortæller:

”Altså, der vil jeg nok sige, at hos kommunen, der er det meget mørkt. Det er meget sådan et mørkt sted at være. Det er ikke et rart sted, fordi du ved, at det er nogle mennesker, som skal observere dig på en eller anden måde. Det er nogle, som skal skrive noget omkring dig, som du ikke ved noget om. Og det er nogle mennesker, som man ikke ved, hvor man har henne. Det er i hvert fald min erfaring [...] Ja, men det er bare et meget ufølsomt sted. Det er et sted, hvor man føler, at lige så snart man går derind, så bliver der trukket en dyne henover én. Det er virkelig sådan, at man har det. Det er virkelig, hvor man føler, at man hele tiden skal dukke hovedet, fordi der kommer bare sådan en ubehagelig følelse væltende ind. ”
(Marie, 16 år)

Det er svært at være det eneste barn blandt en hel flok voksne

Tidligere undersøgelser har vist, at børn og unge kan opleve det utrygt, hvis der er for mange til stede til møder hos kommunen⁶. Det finder vi også blandt børn og unge i denne undersøgelse. Her er det Freja, der fortæller:

”Og det er også bare fire voksne, og jeg tænker, at jeg synes, det er så mange. Det er også derfor, at jeg ikke vil med til de møder. Da jeg blev anbragt første gang, der sad der seks voksne rundt om mig. Der sad mine to sagsbehandlere og min klasselærer. Og så sad der en anden sekretær, og så sad der også en, der skulle køre mig hen til plejefamilien. ”
(Freja, 12 år)

Laura fortæller, hvordan det kan være svært at få sagt det, hun vil til møderne, når der sidder mange voksne:

”Jeg tror bare ikke rigtig, jeg er den type, der snakker til de der møder, for jeg tør ikke. Jeg synes også det er for akavet [...] Fordi jeg sidder med så mange voksne. ”
(Laura, 14 år)

Marie fortæller også, at møderne kan være intimiderende, når der er mange voksne til stede – og at det kan være en hjælp at have en bisidder med, så hun ikke sidder helt alene som barn:

”Jeg tror, jeg havde stået meget alene i det, fordi der var fire voksne mennesker, der skulle sidde og kigge på mig. Det var lige præcis derfor, at jeg gerne ville have en bisidder med. Også fordi, det var chefen inde på afdelingen, der var til det møde der. Jeg tænkte bare, den skal jeg ikke tage alene. Så der havde jeg brug for, at hun var der. Fordi hun også ligesom var en voksen. Jeg tror, jeg ville have det svært med at sidde som barnet helt alene. ”
(Marie, 16 år)

Citaterne herover viser, at det er vigtigt at være opmærksom på betydningen af det ulige magtforhold i møderne og at sikre sig, at børnene og de unge føler sig trygge til at sige det, de ønsker.

Det kan være svært at være ærlig, når forældre deltager på mødet

Tidligere undersøgelser har fundet, at børn og unge kan have svært ved at udtrykke sig, hvis deres forældre også deltager i mødet⁶. Også flere af børnene og de unge i denne undersøgelse fortæller, at de har været bange for at gøre deres forældre kede af det eller sure ved at være ærlige. Det fortæller Sarah om her:

”Og det har jeg også haft det svært med, for han [far] har også været indblandet i det her [...] Og så synes jeg bare, det er svært at sige, hvis de stiller mig et spørgsmål, og så være helt ærlig, fordi jeg gider ikke gøre nogen kede af det. Så vil jeg hellere sige det, som vi to gør, hvor min far han er nedeunder, og han ikke kan høre noget af det her. Fordi jeg synes bare, det er svært at sige det, når ens forældre de er i lokalet. ”
(Sarah, 13 år)

A close-up photograph of a young person with dark hair, wearing a grey hoodie. They have their right hand raised to their mouth, with fingers slightly curled, in a contemplative or thoughtful pose. The background is blurred, showing what appears to be a white surface. The entire image is overlaid with a semi-transparent blue filter.

Kapitel 5

Information mellem møder

"Det er meget ubehageligt, at når lortet brænder på, så står du på egne ben, så må du styre tingene selv"

Uvished, frustration, frygt og vrede. Det er nogle af de følelser, børn og unge oplever, når de ikke bliver informeret om udviklingen i deres sag. Når de ikke bliver forberedt på møderne og ikke ved, hvem der deltager. Og når de ikke kan få fat i deres børne- og ungerådgiver, når de har brug for det. Spørgeskemaundersøgelsen viser, at under halvdelen ved, hvad deres børne- og ungerådgiver vil tale med dem om inden mødet, og en fjerdedel kan ikke få fat på deres rådgiver, når de har brug for det.

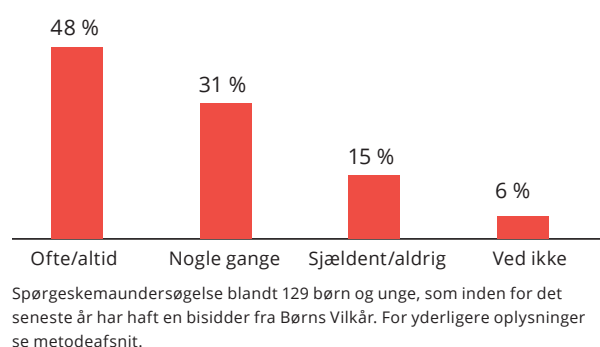
Det er vigtigt, at børn og unge oplever relevant og fyldende information om de møder, de skal deltage i, bl.a. hvem der deltager, hvad formålet med mødet er, og hvad der skal tales om⁶. Hvis ikke barnet modtager den relevante information på den rette måde, kan det være svært at forberede sig og at udtrykke sine synspunkter.

Det kan resultere i misforståelser, og barnet kan have svært ved at forstå de beslutninger og afgørelser, der bliver truffet¹⁰.

Kun halvdelen ved altid på forhånd, hvad mødet handler om

Tidligere undersøgelser har vist, at ca. halvdelen af børn og unge med en sag i kommunen oplever, at de forud for mødet får at vide, hvad der skal tales om, og hvem der deltager på møderne^{1,2}. I denne undersøgelse angiver lidt under halvdelen, at de ofte eller altid ved inden møderne, hvad deres børne- og ungerådgiver vil tale med dem om. 15 pct. angiver, at de sjældent eller aldrig inden møderne informeres om, hvad deres rådgiver vil tale med dem om (figur 4).

Figur 4: Ved du inden møderne, hvad din sagsbehandler vil tale med dig om?

Lauge og Marie er blandt dem, som oplever mangelfuld information inden møder i kommunen. Det fortæller de om her:

"Jeg blev ikke forberedt, jeg fik bare at vide, at nu er der møde." (Lauge, 15 år)

"Jeg har faktisk aldrig nogensinde været i kontakt med mine sagsbehandlere i forhold til et møde. Man er altid blevet indkaldt via digitalpost, og så skulle man bare møde op på det tidspunkt. Der har ikke været nogen form for dialog med dem overhovedet [...] Jeg tager det meget spontant. Det er lige det, der falder mig ind, det er det, jeg siger. Jeg tror, jeg ville ønske, at det var lidt mere personligt, når man skulle indkalde til et møde." (Marie, 16 år)

Modsat Lauge og Marie har Mateo en oplevelse af, at han altid har været informeret om de møder, han deltager i:

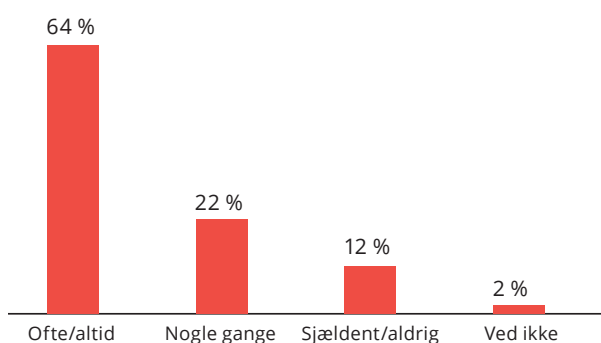
”Altså, man får jo ligesom en mail igennem e-Boks. Normalt så har jeg bare spurgt min kontaktperson, hvad mødet handler om. Og hvis man ikke har en kontaktperson, så kan man jo altid ringe til sin sagsbehandler. Men der står jo information i den tilkaldelse, som man får [...] Jeg har faktisk aldrig rigtig oplevet, at jeg lige pludselig bare blev tilkaldt til sådan et helt-vildt-ud af det-blå-møde. Jeg har altid vidst, hvad det skulle handle om.” (Mateo, 16 år)

En ud af ti ved sjældent eller aldrig, hvem der deltager på mødet

Selvom størstedelen af børnene og de unge i spørgeskemaundersøgelse angiver, at de ofte eller altid ved, hvem der kommer med til møderne, så angiver ca. hver tiende, at de sjældent eller aldrig ved, hvem der deltager (figur 5).

Denne tendens ses også i interviewene, hvor flere børn og unge fortæller om ikke at være forberedt på, hvem der deltager på møderne:

Figur 5: Ved du inden møderne, hvem der kommer med?

Spørgeskemaundersøgelse blandt 129 børn og unge, som inden for det seneste år har haft en bisidder fra Børns Vilkår. For yderligere oplysninger se metodeafsnit.

”Jeg får heller ikke at vide, hvem der er med til mødet. Altså sidste gang, der var min sagsbehandler, og så var der en ny sagsbehandler, jeg får nu, med. Og det havde jeg ikke fået noget at vide om.” (Rebecca, 18 år)

Amila fortæller om en lignende oplevelse, hvor hun først, da hun træder ind til mødet, finder ud af, at der sidder en ny person, hun ikke kender. Hun fortæller om følelsen af ikke at kunne sige fra:

”Og da jeg kom ind i lokalet, så fik jeg også bare at vide, at han havde en med, som var ved at blive uddannet til sagsbehandler. Og det var egentlig fint nok. Eller det ved jeg ikke, om det var. Men det var bare det der med, at det fik jeg bare lige at vide lige der. Og så tænkte jeg lidt, hvad hvis nu jeg havde syntes, det var vildt ubehageligt, at der skulle sidde tre voksne omkring mig, mens jeg fortalte noget lidt følsomt? Så ville det jo have været vildt svært for mig at sige. Og det har jeg ikke lyst til. Jeg kunne ikke bare bede hende om at gå ud. Så det var også bare sådan lidt, jeg synes, der var flere ting, der var lidt utjekket.” (Amila, 18 år)

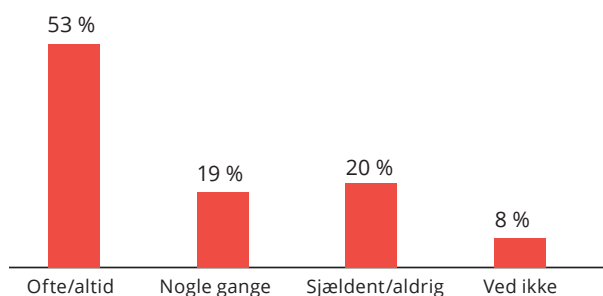

Hver femte mangler information om, hvad der skal ske efter mødet

Ud over information forud for møderne er der flere børn og unge, der giver udtryk for at savne information mellem møderne. Børn og unge vil gerne løbende informeres om, hvad der sker i deres sag – og det er ikke altid, det sker.

Lidt over halvdelen af børnene og de unge i spørgeskemaundersøgelsen oplever ofte eller altid, at deres børne- og ungerådgiver hjælper dem med at forstå, hvad der skal ske efter møderne. Omvendt gælder det for hver femte, at de sjældent eller aldrig oplever, at rådgiveren hjælper dem med at forstå, hvad der skal ske (figur 6).

Figur 6: Hjælper din sagsbehandler dig med at forstå, hvad der skal ske efter møderne?

Spørgeskemaundersøgelse blandt 129 børn og unge, som inden for det seneste år har haft en bisidder fra Børns Vilkår. For yderligere oplysninger se metodeafsnit.

Ida-Sofie er en af de unge, der har oplevet manglende information om udviklingen i hendes sag. Det har gjort hende usikker og frustreret, selvom børne- og ungerådgiveren faktisk forsøgte at løse problemerne:

”Men så blev jeg ved med at prøve at ringe til hende, og jeg kunne aldrig få kontakt til hende, fordi hun tog aldrig telefonen. Jeg vidste jo aldrig, hvad der sådan skete. Og så kom hun jo så til møderne og sagde; ”det der har jeg fået fikset”. Så fortæl mig det i stedet for, at du har fundet ud af det. I stedet for jeg skal gå rundt og ikke vide en skid og så blive sur over det senere.” (Ida-Sofie, 15 år)

Også Rebecca har følt sig frustreret over uvisheden. Hun har fået at vide, at hun selv skal betale for at bo i plejefamilie, når hun er fyldt 18 år. Rebecca har klaget over beslutningen og har nu ventet i flere måneder uden at vide, om beslutningen vil træde i kraft eller hvilke overvejelser, man gør sig hos kommunen. Hun fortæller:

”Ja, jeg er frustreret over, at jeg ikke ved, hvad der skal ske. Jeg ved ikke, om jeg bliver sat i egenbetaling, eller at jeg ikke gør, eller hvad jeg skal. Og det synes jeg er nederen, at man ikke får en opfølgning på, hvad der sker. Om der overhovedet sker noget. (...) Også det der med, så får jeg beskeder fra kommunen, og jeg er altid bange for, at det er det, der kommer.” (Rebecca, 18 år)

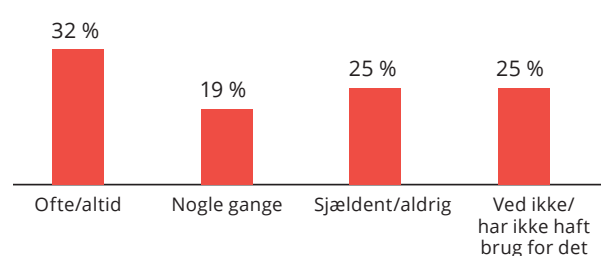
Flere børn og unge har oplevelser med forskellige børne- og ungerådgivere. Ida-Sofie, som ovenfor fortalte om manglende information, har sidenhen fået en ny børne- og ungerådgiver, som både forbereder og følger op, præcis som Ida-Sofie har efterspurgt:

”Min nye sagsbehandler, hun ringer til mig, inden jeg skal derover, sådan en, to uger inden for at forberede mig. Og så siger hun også, at jeg skal dukke op, fordi normalt plejer jeg ikke at dukke op altid. Så siger hun, at hvis jeg dukker op, så får jeg en sodavand, fordi jeg får en belønning for at gøre noget, jeg egentlig ikke har lyst til [...] Det virker fucking godt, fordi jeg møder op til alle møderne [...] Så følger hun op, ja. Så skriver hun jo de små ting ned, som hun lige synes lyder vigtigt. Så læser hun jo så højt bagefter og siger sådan; ”er det her rigtigt forstået?” Så siger jeg; ”ja”. Så siger hun; ”så arbejder jeg på det”, og så ringer hun måske til mig to uger efter og fortæller mig; ”okay, Ida-Sofie, jeg har fået det her og det her fixet.” (Ida-Sofie, 15 år)

Kun hver tredje har let ved at få kontakt til deres børne- og ungerådgiver

Tidligere undersøgelser har vist, at nogle børn og unge med socialsager oplever, at det kan være svært at få fat i deres børne- og ungerådgiver, der opleves som fortravlet og distanceret⁶. I denne spørgeskemaundersøgelse er det kun hvert tredje barn eller ung, der ofte eller altid oplever, at det er let at få fat i deres børne- og ungerådgiver, hvis der er noget, de vil tale om. Hver fjerde oplever sjældent eller aldrig, at det er let (figur 7).

Figur 7: Er det let at få fat i din sagsbehandler, hvis der er noget, du vil tale om?

Spørgeskemaundersøgelse blandt 129 børn og unge, som inden for det seneste år har haft en bisidder fra Børns Vilkår. 126 børn og unge har svaret på dette spørgsmål. For yderligere oplysninger se metodeafsnit.

I interviewene har børnene og de unge forskellige oplevelser af, om deres børne- og ungerådgiver er tilgængelig, når de har behov for det. Lauge fortæller, at selvom han generelt oplever sin nuværende børne- og ungerådgiver som handlekraftig og hjælpsom, så synes han, det er utrygt, at han ikke kan få fat i ham, når han har behov for det:

”Jeg har sendt en mail til ham her for over en måned siden, hvor han ikke har svaret. Så har jeg bedt min bisidder om at ringe til min sagsbehandler og spørge, hvad der sker. Hvor han så siger; ”jeg har lige brug for en ekstra uge, for jeg har meget arbejde, så jeg venter lige med at svare dig igen.” [...] Det er meget, meget utrygt. Det er meget ubehageligt, at når lortet brænder på, så står du på egne ben, så må du styre tingene selv.”
(Lauge, 15 år)

Marie fortæller om lignende oplevelser og tilføjer, at børne- og ungerådsgiverne heller ikke altid overholder aftaler om, at de vil kontakte hende. Det betyder, at hun ikke knytter stærke bånd til sine børne- og ungerådsgivere:

”Der har også været mange gange, hvor de har sagt, at de ville ringe til mig eller love at kontakte mig, men hvor de ikke har gjort det. Og så har jeg konfronteret dem med det, og det eneste, jeg får, det er, at det måtte jeg undskylde. Det er nok også derfor, at jeg ikke vil knytte et særligt stort bånd til mine sagsbehandlere. Fordi jeg føler tit, at når jeg sidder over for dem, og de lover mig, at de vil ringe til mig, og hvis der er noget, så skal jeg bare kontakte dem. Og de skal nok være der for mig, hvis der er noget galt. Eller hvis jeg tænker, der er noget, der er vigtigt, de får at vide, jamen så skal jeg bare kontakte dem. Og hver gang, jeg har gjort det, så går der i hvert fald en måned, før de kontakter mig. [...] Selvfølgelig, det, der bliver skrevet ned på papir, alt det, der bliver dokumenteret på papir, det bliver overholdt. Men alt det, de siger internt til mig, bliver ikke overholdt. Fordi det kan de selv bestemme.”
(Marie, 16 år)

Agnete fortæller, at hun slet ikke har kontaktinformation på sin børne- og ungeråd giver. Hun fortæller, at hendes far formentlig har kontaktinformationerne, men hun har ikke efterspurgt dem og har derfor ingen mulighed for at kontakte sin børne- og ungeråd giver:

***”Jeg fik ikke engang hendes nummer eller nogen kontaktoplysninger på hende [...] Så jeg har heller ikke haft mulighed for at kontakte hende eller spørge hende om noget [...] Der var på et tidspunkt, hvor jeg rigtig gerne ville have fat på hende inden et møde og efter. Men det var jo lidt svært, for jeg havde ikke hendes nummer eller mail eller noget som helst.”* (Agnete, 13 år)**

Ikke alle oplevelser er negative – nogle børn og unge fortæller i interviewene, at de oplever deres børne- og ungerådgiver som tilgængelig. Her fortæller Rebecca:

”På et tidspunkt, da havde vi mange problemer herhjemme, eller hvor jeg var meget ked af det, så kunne jeg altid ringe til hende, hvis der var noget, vi havde brug for at få snakket om med mine forældre også.”
(Rebecca, 18 år)

Mange unge modtager mangelfuld eller ingen information mellem møderne

- 42 pct. af unge, der har en sag i kommunen, oplever, at de har let ved at få fat i deres børne- og ungerådsgiver, når de har brug for det. 30 pct. oplever, at de ikke har let ved at få fat i deres børne- og ungerådsgiver, når de har brug for det.
- 53 pct. af unge, der har en sag i kommunen, oplever, at de på forhånd ved, hvad de skal tale om på mødet, når de mødes med deres børne- og ungerådsgiver. 17 pct. oplever ikke, at de på forhånd ved, hvad de skal tale om.
- 69 pct. af unge, der har en sag i kommunen, ved på forhånd, hvem der kommer med til møderne med deres børne- og ungerådsgiver og hvorfor. 15 pct. ved ikke, hvem der kommer med og hvorfor.
- 42 pct. af unge, der har en sag i kommunen, oplever, at de efter møderne taler med deres børne- og ungerådsgiver om, hvordan mødet gik, og hvad der blev besluttet. 34 pct. oplever, at de ikke taler med deres børne- og ungerådsgiver efter mødet om, hvordan mødet gik, og hvad der blev besluttet.

Det viser tal fra VIVE².

A photograph of a person sitting on a bench, holding a large white envelope over their face. The person is wearing a light-colored t-shirt and dark pants. The image is heavily overlaid with a red color, creating a monochromatic effect. The person's hands are visible, holding the envelope. The background shows a brick wall and a textured surface, possibly a bench or ground.

Kapitel 6

Skift i børne- og ungerådgiver

"Jeg synes jo, at det er vigtigt som sagsbehandler, at man læser barnets sag igennem, inden man møder barnet for første gang"

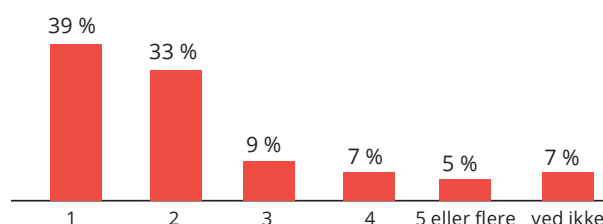
Skift i børne- og ungerådgiver er et vilkår for mange børn og unge med en sag i kommunen. Kun fire ud af ti i spørgeskemaundersøgelsen har haft den samme rådgiver i de seneste år – resten har haft to eller flere. Det behøver ikke være en dårlig ting, for nogle børn og unge oplever, at en ny rådgiver kan være bedre til at lytte og inddrage end den forrige. Alligevel fortæller de, at selve skiftet ofte er en dårlig oplevelse – man skal starte forfra, genopbygge tillid og fortælle sin historie på ny. Mange har en oplevelse af, at den nye børne- og ungerådgiver ikke har læst op på deres sag.

Undersøgelser har vist, at børn og unge, som kender deres børne- og ungerådgiver, i højere grad oplever sig inddraget og trygge i relationen^{6,8}. Netop derfor kan skift i børne- og ungerådgiver have negativ betydning for, om børn og unge føler sig hørt og inddraget⁶. Når børn og unge oplever skift, skal de opbygge en relation til den nye børne- og ungerådgiver, og det kan have negativ betydning for deres oplevelse af tillid og muligheder for at udtrykke deres ønsker og perspektiver^{6,8}.

Svært at knytte bånd til en ny børne- og ungerådgiver

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at mere end halvdelen af de adspurgte børn og unge har haft to eller flere børne- og ungerådgivere det seneste år (figur 8).

Figur 8: Hvor mange forskellige sagsbehandlere har du haft det seneste år?

Spørgeskemaundersøgelse blandt 129 børn og unge, som inden for det seneste år har haft en bisidder fra Børns Vilkår. 120 børn og unge har svaret på dette spørgsmål. For yderligere oplysninger se metodeafsnit.

Marie er en af dem, som har oplevet mange skift i børne- og ungerådgivere. Hun fortæller her, hvad det betyder for hendes mulighed for at knytte bånd til dem:

”De skifter meget sagsbehandlere hele tiden, så det er svært at knytte et bånd til dem, fordi man tror lige, at nu går det skidegodt, og nu har man en [...] De er megasøde, det er ikke det. De bliver skiftet ud rigtig hurtigt, de kommer over i en anden afdeling eller kommer over i noget andet, så man ikke kan få knyttet det her bånd til dem. Jeg havde en sagsbehandler fra maj sidste år til her i februar, hvor det føler jeg, at det er meget kort at have en sagsbehandler. Og nu har jeg fået en ny en, hvor hende har jeg ikke mødt endnu.”
(Marie, 16 år)

Sheela fortæller også, at det kan være svært at skabe tillidsfulde relationer til skiftende børne- og ungerådgivere – specielt hvis man har oplevet svigt i sin barndom, som gør det svært at stole på fremmede mennesker:

”Fordi det er også stressende, altså så kommer man ud og skal skabe tillid til et nyt menneske og være meget åben og være meget sårbar over for fremmede mennesker. Men så igen, når hun så går ned med stress året efter, eller hun får et barn, eller hun har fundet ud af, at det her job ikke er rigtigt for hende, så der er meget, det der med - man skal virkelig kunne tro på det bedste i andre mennesker, og det kan godt være svært som plejebørn, når man selv er blevet udsat for svigt og har følt, at man lever i et system, der ikke er optimalt for barnets og den unges behov [...] Jeg har jo ikke tillid til fremmede mennesker, så jeg er mere sådan en, der er lidt - jeg ser dig lige an, inden du begynder på noget. Så der har jeg følt, der har de måske lige skulle lære mig at kende, i forhold til at jeg kan godt virke meget mere introvert, end jeg egentlig er, når man lærer mig at kende det. De skal i hvert fald give sig til at lære barnet eller den unge at kende, vil jeg sige.”
(Sheela, 22 år)

Rebecca har også oplevet skiftende børne- og ungerådgivere:

”Og så skiftede jeg hele tiden sagsbehandler, så når jeg havde lært den ene sagsbehandler at kende, så fik jeg en ny sagsbehandler, og så skulle jeg lære den sagsbehandler at kende. Det var bare ikke så sjovt.”
(Rebecca, 18 år)

Lauge fortæller, at skift af børne- og ungerådgiver, også kan gøre det svært at navigere i møderne med kommunen. Hver børne- og ungerådgiver har sin måde at gøre arbejdet på – og det skal man som barn eller ung lære at kende, før man kan begå sig hensigtsmæssigt til møderne:

”Jeg synes, det har været ret ærgerligt og ret træls [...] Det er en ny person, du skal vænne dig til. Du skal finde ud af, hvordan fungerer den person her, hvordan skal du gå til den person her for at få det bedste resultat? Og det kan godt tage et halvt år med flere snakke, før man kan finde ud af; ”okay hvor er den person henne, hvordan kommer jeg bedst frem med det, jeg gerne vil frem med? [...] Hver sin sagsbehandler har sit synspunkt, i forhold til hvordan vi skal få et statusmøde til at fungere bedst.”
(Lauge, 15 år)

Hvis den nye rådgiver ikke har læst på sagen, skal man fortælle sin historie igen

Undersøgelser fremhæver vigtigheden af, at børne- og ungerådgiveren kender barnets eller den unges historie⁶. Flere børn og unge fortæller i interviewene, at netop det kan kompromitteres af at skifte rådgiver. Skiftet kan nemlig være særligt frustrerende, hvis den nye børne- og ungerådgiver møder uforberedt op, ikke har læst på sagen og ikke kender ens historie og baggrund. Her fortæller Freja:

”Hun havde ikke engang læst op på sagen. Hun anede ikke, hvad der er sket med vores familie. Hun vidste ikke engang, at min far var gået bort, eller han havde været alkoholiker [...] Jeg kunne også godt se lidt, at hun ikke vidste, hvad vi snakkede om, fordi vi havde vores familievejleder med, og det var en mand, og så var hun sådan; ”er det her faren?” Så tænkte jeg også; ”okay, så kunne man godt lige have læst lidt op på det”. Fordi hun anede ikke, hvem det var [...] Hun vidste ikke engang, at det var en familievejleder, og jeg tænkte sådan lidt; ”okay, det måtte hun godt lige have læst lidt op på”.
(Freja, 12 år)

Rebecca har samme oplevelse og fortæller, at hun synes, det er for dårligt, at hun skal fortælle om sin baggrund igen og igen:

”Jeg synes, det er dårligt, fordi hver gang jeg får ny sagsbehandler, så skal jeg forklare min historie. Altså alt, der er sket i mit liv. I stedet for at de læser op på det, så skal jeg forklare det. Og det synes jeg er træls, fordi jeg har skiftet sagsbehandler mange gange, så det er mange gange, jeg har skullet fortælle hele min sag til en anden person. Og det synes jeg er dårligt, at de ikke læser op på mig, inden de kommer.” (Rebecca, 18 år)

Også Sheela oplever, at det kan være frustrerende at skulle fortælle sin historie på ny hver gang. Hun forstår ikke, hvorfor nye børne- og ungerådgivere ikke læser op på sagen:

”Altså jeg synes, det er irriterende jo, fordi jeg føler bare, så starter man forfra igen, og de får jo ikke læst ens sagsakter igennem nødvendigvis. Så kan man jo bare sidde der og starte forfra med at sige, altså nu har jeg været i den her plejefamilie i så og så mange år, og det her, det er mit hjem. Og bare sidde der og fortælle sin historie igen og igen, og så bare starte forfra [...] De skriver jo alt ned, hvad der blev snakket om til mødet, også tidligere møder. Så hun har jo kunnet læse alt det, min tidligere sagsbehandler har skrevet ned om mig, og alt det, min familieplejekonsulent har skrevet ned om mig, og alt, som den midlertidige sagsbehandler har skrevet ned om mig. Og der vil jeg jo sige, at jeg synes jo, at det er vigtigt som sagsbehandler, at man læser barnets sag igennem, inden man møder barnet for første gang. For ligesom at få en forforståelse for, hvem er det her? Er det et barn, der er skadet, er det et barn, der er psykisk sårbar, er det en, der har mange ressourcer?” (Sheela, 22 år)

Hver tredje ung oplever skift af rådgiver

- 32 pct. af unge, der har en sag i kommunen, har haft tre eller flere sagsbehandlere de seneste to år.

Det viser tal fra VIVE².

Mange sagsbehandlerskift går ud over inddragelsen

EN UNDERSØGELSE FRA VIVE FINDER SAMMENHÆNG MELLEM ANTALLET AF SAGSBEHANDLERE OG BØRN OG UNGES OPLEVELSE AF INDDRAGELSE.

BLANDT BØRN OG UNGE, DER KUN HAR HAFT ÉN SAGSBEHANDLER INDEN FOR DE SENESTE TO ÅR, OPLEVER 38 PCT. AF ANBRAGTE OG 23 PCT., DER MODTAGER FOREBYGGENDE FORANSTALTNINGER, EN HØJ GRAD AF INDDRAGELSE. OMVENDT GÆLDER DET FOR BØRN OG UNGE, DER HAR HAFT FIRE ELLER FLERE SAGSBEHANDLERE PÅ TO ÅR, AT 14 PCT. AF ANBRAGTE OG 10 PCT., DER MODTAGER FOREBYGGENDE FORANSTALTNINGER, OPLEVER EN HØJ GRAD AF INDDRAGELSE¹.

A woman with curly hair is sitting on a dark ledge, looking out a window. She is wearing a dark turtleneck, a dark jacket, and jeans. Her hands are resting on her knees, and she is wearing several rings and bracelets. The scene is bathed in a warm, yellow light, suggesting a sunset or sunrise. The background shows a window with a view of a city skyline.

Kapitel 7

Regler og rettigheder

"Der ville være 100 ting, jeg ikke havde en jordisk chance for at forstå, hvis jeg ikke havde haft den bisidder"

Et system designet til voksne. Sådan beskriver de interviewede børn og unge det system, der møder dem – uanset om de har gode eller dårlige sagsforløb. De fortæller, at det er svært at forstå reglerne, at de mangler kendskab til deres rettigheder og muligheder. For flere har det betydet, at de har følt sig sat uden indflydelse, og at de har haft svært ved at handle, når de har oplevet, at noget har været uretfærdigt.

Alle de børn og unge, som er blevet interviewet til undersøgelsen, har haft en bisidder fra Børns Vilkår på et tidspunkt i deres sagsforløb. Når vi spurgte om, hvorfor de havde en bisidder fra Børns Vilkår, handlede svarene ofte om manglende kendskab til egne rettigheder og om et system, der er enormt svært for børn og unge at navigere i. De fortæller om at have brug for at blive inddraget af en voksen, der kan oversætte kommunens praksis og lovgivning, så

de forstår det, og hjælpe dem med at oversætte deres behov til de muligheder, kommunen kan tilbyde, de rettigheder de har – og ikke mindst hjælpe dem med at stå fast på disse rettigheder.

Barnets ret til en professionel bisidder

Det følger af barnets lov § 6, at:

"ET BARN ELLER EN UNG, HVIS SAG BEHANDLES EFTER DENNE LOV, HAR PÅ ETHVERT TIDSPUNKT AF SAGENS BEHANDLING RET TIL AT LADE SIG BISTÅ AF ANDRE".

Det betyder, at et barn eller en ung altid kan bede en person fra sit netværk, fx et familiemedlem, en lærer eller en pædagog fra klubben om at tage med til møder med kommunen. Barnet eller den unge kan også kontakte en professionel bisidder, fx fra Børns Vilkår.

En professionel bisidder er uafhængig og kender barnets rettigheder, den relevante lovgivning og den kommunale praksis, herunder kommunens pligter og begrænsninger. Professionelle bisiddere er uddannede socialrådgivere og har erfaring med at tale med udsatte børn og unge og hjælpe dem med at give udtryk for deres meninger og holdninger.

Denne hjælp rummer således helt særlige muligheder for at understøtte barnets inddragelse i sin egen sag, sikre, at barnets rettigheder overholdes, og samtidig sikre, at kommunen kan træffe afgørelse på det bedst mulige grundlag.

Et system designet til voksne

Flere af de interviewede børn og unge har fortalt om gode eller delvist gode sagsforløb. Disse sagsforløb er kendetegnet ved, at barnet eller den unge har haft en voksen, fx en børne- og ungerådgiver, en støttekontaktperson eller en bisidder, som har lyttet og hjulpet med at forstå sagsforløb, rettigheder og muligheder. På tværs af interviewene er det dog tydeligt, at selv dem, som har oplevet gode sagsforløb, ikke oplever kommunen som et sted for børn. Her fortæller Mateo:

"Jeg tror, det er sådan, det er med kommunen, det er lidt designet til ens forældre. Det er meget svært for en ung person at komme omkring uden hjælp fra andre. Jeg har været heldig at have en kontaktperson, som jeg altid har kunnet tage kontakt med. Og jeg har sagt, at det er derfor, jeg rater det så højt, fordi hvis jeg ikke havde haft en kontaktperson - i perioder, hvor jeg ikke havde en kontaktperson, der har jeg 100 procent følt mig meget mere overvældet over en mangel på viden

om, du ved, hvad for nogle veje [muligheder/tilbud i systemet], man faktisk kan tage. Så det er meget derfor, det er meget tydeligt, at det er et system, som er egnet til, at voksne skal have styr på det og ikke børn [...].” (Mateo, 16 år)

Amila har også oplevet, at det har været nødvendigt at have en voksen ved sin side:

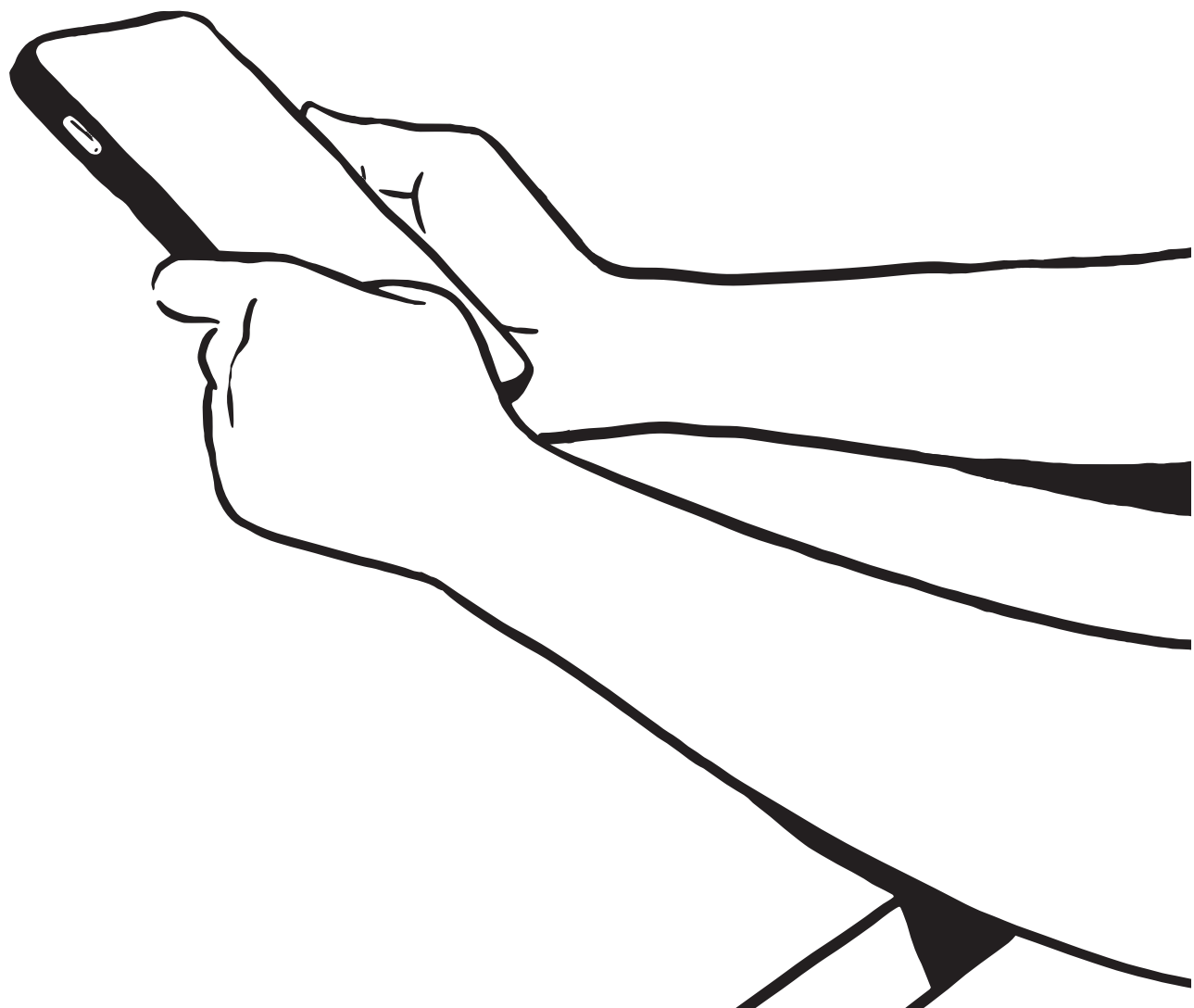
”Der ville være 100 ting, jeg ikke havde en jordisk chance for at forstå, hvis jeg ikke havde haft den bisidder. Men det, synes jeg også, er lidt vildt, at det skal være sådan, at et barn selv skal ringe ind til Børns Vilkår og få en bisidder, for at de overhovedet har nogen mulighed for at have kontrol over deres sag.” (Amila, 18 år)

Sheela fortæller om et forløb, hvor hun oplevede afgørelser som uretfærdige, men ikke selv havde den rette viden om sine rettigheder til at turde anke. Her hjalp en bisidder hende:

”Der var rigtig mange ting, hvor man var sådan lidt, ”kan de tillade sig at gøre det her, hvordan hænger det her sammen?” Der var det meget rart, at der var en, der ligesom har styr på reglerne og lovene, i forhold til hvad de kunne tillade sig, og hjælpe en med at skrive til Ankestyrelsen, som der så vurderede sagerne, og der fandt vi også ud af, at [kommune] slet ikke måtte det, de havde gang i, fordi der sagde Ankestyrelsen, at de skulle ændre deres afgørelser flere gange. [...] Det er også derfor, at jeg netop godt ville have en med, der ligesom havde styr på rettighederne, og en, der havde styr på at sige ”du har retten til det her efterværn, du har retten til det her og det her og det her.” (Sheela, 22 år)

For nogen børn og unge kan det dog også være deres børne- og ungerådgiver, der hjælper med at navigere i systemet. Det fortæller Mateo her:

”En, der har sådan, du ved, jeg kunne ringe til og være sådan, ”hey, jeg vil gerne det her, hvilke skridt skal jeg tage?” (Mateo, 16 år)

Kapitel 8

Kommunens afgørelser

"Jeg følte det mere som et stempel [...] Altså at det var mig, der var problemet"

Ønsker om hjælp, der ikke imødekommes. Utrygge anbringelser, forhastede beslutninger og krav om at flytte fra plejeforældrene. Det er nogle af de ting, børn og unge fortæller om, når det handler om kommunens afgørelser. Det skaber mistillid til systemet, og til at kommunen er der for at hjælpe. I spørgeskemaet er det mere end hver fjerde, der angiver, at børne- og ungerådgiveren ikke er der for at hjælpe dem.

Når børn og unges ønsker ikke efterkommes i kommunens afgørelser, er det naturligvis ikke i sig selv et udtryk for dårlig sagsbehandling eller mangelfuld inddragelse. Den faglige vurdering af, hvad der er den enkeltes bedste, vil i nogle sager ikke stemme overens med barnets eller den unges egne ønsker. I de tilfælde er det til gengæld afgørende at tale situationen igennem med barnet eller den unge og sikre, at de forstår, hvad der ligger bag afgørelsen³. Børn og unge kan godt føle, at det har været en god proces, hvis de i opfølgningen oplever at blive mødt i deres tanker og bekymringer og får en god forklaring på, hvorfor afgørelsen faldt ud, som den gjorde.

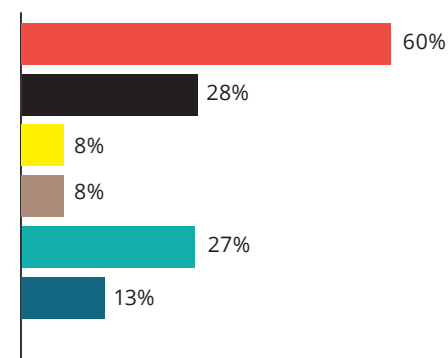
Tidligere i rapporten har vi set, at selvom mange børn og unge føler sig inddraget, er der samtidig en gruppe, der oplever, at børne- og ungerådgiveren ikke lytter, eller at deres perspektiver i tilstrækkelig grad indgår som en del af den samlede vurdering, der træffes afgørelser ud fra. I det følgende vender vi blikket mod en specifik del af kommunernes sagsbehandling, nemlig den del, der handler om afgørelser, og om hvilken støtte og hjælp, børnene og de unge modtager. Det er nemlig ikke alle børn og unge, der er tilfredse med kommunens afgørelser og med den hjælp, de modtager.

Når det er svært at få hjælp af kommunen

Heldigvis oplever størstedelen af de børn og unge, der har besvaret spørgeskemaundersøgelsen, at deres børne- og ungerådgiver er der for at hjælpe dem. Men samtidig er det mere end hver fjerde, der angiver, at børne- og ungerådgiveren ikke er der for at hjælpe dem (figur 9).

Figur 9: Hvilke sætninger passer på din sagsbehandler?

- Min sagsbehandler er der for at hjælpe mig
- Min sagsbehandler er der for at hjælpe mine forældre/plejeforældre/de voksne jeg bor med
- Min sagsbehandler er der for at hjælpe mine søskende
- Min sagsbehandler er der for at hjælpe andre
- Jeg oplever ikke, min sagsbehandler er der for at hjælpe
- Ved ikke/ingen af sætningerne passer

Spørgeskemaundersøgelse blandt 129 børn og unge, som inden for det seneste år har haft en bisidder fra Børns Vilkår. 120 børn og unge har svaret på dette spørgsmål. Det har været muligt at sætte flere krydser, derfor summerer andelen ikke til 100 pct. For yderligere oplysninger se metodeafsnit.

at negative snakke og negative tanker egentlig ikke - at man ikke kommer videre af det, og det hjælper ikke noget [...] Jeg har prøvet igennem mange forskellige steder, og det ser ikke ud til, at der kommer noget igennem overhovedet. Så det er egentlig bare, at jeg skal leve med det.” (Lauge, 15 år)

Lauge giver udtryk for at være magtesløs og have mistet troen på, at kommunen kan og vil hjælpe ham. I interviewet falder samtalen på, om en underretning kan hjælpe Lauge. Her fortæller han:

”Medmindre en underretning er de højere magter, der laver den, så tvivler jeg på, at det vil rykke noget som helst overhovedet. For staten har bevist indtil videre, at staten og kommunerne og det hele, de gør ikke noget overhovedet. Så jeg ved ikke lige, hvem man skal gå op til bagefter for at få hjælp. Det må være oppe over skyerne eller sådan noget.” (Lauge, 15 år)

En vanskelig barndom uden hjælp fra kommunen

Marie har boet det meste af sin barndom hos sin mor, selvom hun efter eget udsagn altid har udtrykt ønske om at bo hos sin far. Kommunens beslutning om, at Marie skulle bo hos sin mor, hviler ifølge Marie på en psykologfaglig vurdering. Her tænker Marie tilbage på forløbet, på kommunens rolle og på, hvilke konsekvenser, hun oplever det har haft:

”De havde en faglig vurdering, som de gik efter, frem for barnets vilje og behov for en far. Det var nok der, hvor jeg følte, at jeg stod alene i det, fordi de lyttede ikke. Altså uanset hvor mange møder, eller hvor mange ting, jeg sagde, så var det den her faglige vurdering, der gjorde, at jeg i bund og grund blev fjernet fra min far i første omgang. Det var nok der, hvor jeg ville ønske, at de havde reageret anderledes [...] Der kom en kvinde, der skulle hjælpe os med nogle værktøjer til, hvordan vi kunne få det til at fungere hjemme hos min mor. Og hun vurderede faktisk, at min mor ikke kunne finde ud af at læse [et barn] [...] Hun kunne ikke finde ud af at have et barn, fordi hun ikke havde følelserne til det at have et barn. Hvor jeg bare tænkte, hvorfor kunne vi ikke have fået sådan en hjem til min far og så få det til at fungere på den måde, hvis de mente, at der var et problem? Det var nogle ting, hvor jeg tænkte, at det ville jeg da hellere frem for at få det til at fungere hos en person, jeg ikke bryder mig om, altså min mor. Det kunne man godt have gjort anderledes [...] Det er nok der, hvor jeg også har mistet meget tillid.” (Marie, 16 år)

Lauge er en af de unge, der oplever, at hans børne- og ungerådgiver ikke er interesseret i at hjælpe ham. Han er anbragt på et opholdssted og fortæller, at han har det svært psykisk. Han har fortalt sin børne- og ungerådgiver om, hvordan han har det, og der er igangsat et forløb i psykiatrien. Men ventetiderne er lange, og han oplever, at kommunen ikke tager ham seriøst, når han har brug for at tale om det:

”Jeg føler stadig, at når jeg snakker med dem om det, så er det bare sådan, de siger det ikke direkte, men jeg får lidt følelsen af, at de bare mener, at man bare bør tage sig sammen; ”come on, tag dig sammen, kom videre.” [...] De virker ikke, som om de reelt set er interesserede i, hvordan man har det psykisk overhovedet.” (Lauge, 15 år)

Lauge fortæller, at han flere gange har forsøgt at få hjælp til sine psykiske vanskeligheder, og at han ikke har nogen, han kan tale med, når han har det svært. Han fortæller desuden, at han har været fraværende fra skole i flere måneder, og at han sidder alene på sit værelse med tankerne, fordi hans opholdssted har forbudt ham at tale om det:

”Mit opholdssted, de har forbudt mig at snakke om problemer [...] Hvis det er omkring angst, og jeg har det dårligt, så har de forbudt mig at snakke med dem om det. Så det er lidt problematisk. [...] De siger,

Amila har ligesom Marie en oplevelse af at være vokset op i en dysfunktionel familie. Amila fortæller, at hendes opvækst var præget af psykisk vold, men at det var svært at få børne- og ungerådgiveren til at tage hendes oplevelser alvorligt, bl.a. fordi rådgiveren gav udtryk for, at hun godt kunne lide Amilas mor. Amila beskriver sin mor som en på overfladen velformuleret, ressourcestærk kvinde med et prestigefyldt job – men bag facaden en manipulerende mor, der kunne finde på at fjerne døre i hjemmet for at overvåge Amila, eller at efterlade Amila alene i flere dage med sin psykisk syge lillebror. Hun har gentagne gange efterspurgt hjælp hos kommunen, men oplevede at støde hovedet mod en mur:

”Da var jeg meget desperat, fordi jeg skulle starte i gymnasiet, og jeg kommer aldrig nogensinde til at få en uddannelse, hvis jeg skal bo hos min mor imens. Det er umuligt. [Men kommunen vurderer, at] jeg er problemet, og at der ikke skal ske noget. Jeg kan få en kontaktperson, hvis jeg har lyst, ellers så må jeg selv finde ud af det. Jeg følte det ikke som en anerkendelse af, at mine forældre ikke var der, og at jeg havde brug for nogle andre, da de gav mig den der kontaktperson. Jeg følte det mere som et stempel [...] Altså at det var mig, der var problemet. Det der med, at jeg har brug for at få en struktur. Og at de så finder en, der kan hjælpe mig med at få en struktur. Det er jo ikke det, det handler om, fordi mine forældre var ødelæggende for den struktur, som man kunne finde, eller som man kunne skabe.” (Amila, 18 år)

For Amila har hendes sagsforløb skabt en udpræget mistillid til kommunen, men også en manglende tro på sig selv. For selvom Amila er reflekteret over følelsen af uretfærdighed, så fortæller hun også, at hun kan blive i tvivl om, hvorvidt det i virkeligheden er hende, der er noget galt med. I interviewet bad vi Amila sætte ord på sin oplevelse af kommunen:

”Utrygt. Koldt. Afvisende. Jeg ved ikke, hvilke ord jeg kan bruge, men det er i hvert fald ikke et særlig tillidsfuldt forhold, jeg har til dem.” (Amila, 18 år)

Amila ønskede at blive fjernet fra sin familie, enten til en plejefamilie, et opholdssted eller egen bolig. Da afgørelsen faldt, og hun ikke blev fjernet, men i stedet fik tildelt en støttekontaktperson, ønskede hun at anke afgørelsen. Ifølge Amila frarådede hendes børne- og ungerådgiver hende dette, bl.a. fordi hun mente, at der er mange børn, der har det meget værre end Amila.

Overgangen fra barn til voksen kan være svær. Nogle unge fortæller i interviewene, at der kan opstå problemer i overgangen fra barn til voksen. De oplever problemer i forbindelse med ungestøtte (tidligere efterværn). Rebecca fortæller:

”Jeg føler ikke, de har hjulpet mig på noget tidspunkt [...] Jeg føler bare, de prøver at ødelægge mit liv, fordi de hele tiden kommer med noget nyt, jeg skal. Så skal jeg betale til noget nyt, og så skal jeg dit, og så skal jeg dat. Og det er aldrig til min fordel, det er altid til deres fordel [...] Fx, nu ville de sætte mig i egenbetaling. Altså det vil sige, at de ville tage halvdelen af min løn til, at jeg skal betale for, at jeg kan bo hjemme [hos plejefamilie]. Så jeg har ikke noget til mig selv, jeg har ikke noget til at få sparet op, til når jeg flytter hjemmefra. Jeg har ingenting at gøre med.” (Rebecca, 18 år)

Sheela har ligesom Rebecca oplevet udfordringer med ungestøtte, her i form af et krav om, at hun skulle flytte hjemmefra, så snart hun blev student. Sheela fortæller:

”Ugen efter, at jeg havde fået hue på, der fik jeg at vide; ”ud med dig”. De ville ligesom ikke have mig i systemet længere. Simpelthen fordi jeg havde skaffet arbejde til mit sabbatår, jeg havde gode karakterer, jeg virkede til at have styr på min økonomi og det sociale [...] Det var, fordi jeg var fyldt 18 år, og jeg var færdig med gymnasiet. Og der havde vi prøvet at søge om, vi havde jo fået efterværn, indtil jeg blev færdig med gymnasiet, men de ville ikke forlænge det. [...] Der gad de ikke sige; ”okay, du får den ro, du skal have”. Der har de hele tiden prøvet at stresser mig og sige, at jeg skal ud. [...] Det tænker jeg heller ikke, du ville gøre mod dine børn, sige, at den uge, de får hue på; ”nu skal du ud herfra, nu skal du væk”. Det er jo ikke sådan, normale forældre opfører sig.” (Sheela, 22 år)

En utryk anbringelse

Ida-Sofie er glad for sin nuværende børne- og ungeråd giver, som hun er meget tryk ved. Men hun har tidligere haft flere børne- og ungerådgivere, som hun oplevede, ikke lyttede til hendes perspektiver. Ida-Sofie bor i dag i en plejefamilie, men blev tidligere anbragt på et bosted, hvor hun ikke var glad for at være. Hun oplevede dog ikke, at børne- og ungerådgiveren var åben over for hendes perspektiver eller for andre muligheder for anbringelse:

”Jeg fik jo så også at vide, at hvis jeg sagde nej til bostedet, så ville hun ikke sende mig nogen andre steder hen. Det var min gamle sagsbehandler [...] Hun lyttede overhovedet ikke til, hvad jeg sagde. Jeg sagde jo også til hende, hvorfor jeg ville væk fra bostedet. At det var på grund af, at der var for mange stoffer derhenne. Men hun ville ikke lytte til det [...] Det var hendes måde, det skulle gøres på. Hvis det ikke blev gjort på hendes måde, så fik jeg helvede tilbage [...] Hvis jeg forlod bostedet, så skulle jeg hjem og bo igen, og hun ville ikke finde et andet bosted til mig. Jeg skulle bare hjem og bo [...] Jeg turde jo ikke sige nej til bostedet overhovedet.” (Ida-Sofie, 15 år)

Ida-Sofie fortæller videre, at konsekvensen af børne- og ungerådgiverens svar blev, at hun endte i et stofmisbrug. Først da Ida-Sofie gjorde alvorligt skade på sig selv, fik hun en ny børne- og ungerådgiver, der hjalp hende med at finde en ny anbringelse.

Freja fortæller omvendt, at hun har oplevet kommunen handle overilet uden at inddrage hendes perspektiver. Freja bor i dag hos sin far, men har tidligere været anbragt. En anbringelse, hun dog ikke var enig i, og hvor hun ikke trivedes. Men hun oplevede at have svært ved at få børne- og ungerådgiveren til at lytte:

”Det var, fordi at jeg var kommet i skole, og mig og min far havde haft et ret voldsomt skænderi, hvor han var kommet til at slå mig, og det gør han ikke længere. Og så har jeg fortalt det til min lærer, og jeg vidste jo ikke, hun havde den der pligt, hvor man skulle fortælle det, fordi jeg var 9 år gammel. Og så var kommunen der lige pludselig, og så fortalte jeg, hvad det var, der var sket, og så tror jeg, at der så gik en halv time, hvor de kom hen til mig igen og sagde, at jeg skulle fjernes, og jeg var virkelig ked af det [...] Men jeg synes også, at de ikke var særlig gode til at lytte til mig. Jeg kan bare huske, at det første sted, jeg var, der kunne jeg overhovedet ikke lide at være, og jeg ringede til min sagsbehandler hver dag, og der gik fire dage, før hun fjernede mig. Jeg ringede så mange gange, hvor jeg til sidst endte med at sige, at hvis de ikke fjernede mig, så stikker jeg af. De ville overhovedet ikke lytte til mig, og det var faktisk en rigtig ubehagelig oplevelse, synes jeg.” (Freja, 12 år)

For Freja har forløbet haft den konsekvens, at når hun skal holde møder på kommunen med sin støttekontakt-person, kan hun opleve at begynde at ryste, få svært ved at trække vejret og ondt i maven – selvom hun ved, at hun ikke vil blive anbragt igen.

Mange unge oplever ikke at have indflydelse på kommunernes beslutninger

- 44 pct. af unge, der har en sag i kommunen, oplever, at de har indflydelse på, hvad kommunen beslutter om dem i deres sag. 28 pct. oplever ikke, de har indflydelse på det.

Det viser tal fra VIVE².

STOP
SVIGT

Metode

Spørgeskemaundersøgelse

I undersøgelsen præsenteres data fra en spørgeskemaundersøgelse, som har været sendt ud til børn og unge fra 10-22 år, som inden for det seneste år har haft en bisidder fra Børns Vilkår. Respondenterne er dermed en udvalgt gruppe og ikke nødvendigvis repræsentative for alle børn og unge med en sag i kommunen.

Spørgeskemaet er blevet sendt til 506 børn og unge med en bisidder, 29 pct. drenge, 70 pct. piger, og 1 pct. med anden kønsidentitet. Børnene og de unge skulle have eget mobilnummer for at modtage spørgeskemaet. 41 udsendelser blev ikke modtaget på grund af fejl i telefonnummeret eller nyt nummer. Det betyder, at 465 børn og unge har haft mulighed for at svare på spørgeskemaet.

35 børn og unge har kun svaret på enkelte spørgsmål, mens 129 har besvaret hele spørgeskemaet. Det er disse 129 børn og unge, som opgørelserne baserer sig på. Svarprocenten i undersøgelsen er på 28 pct.

De børn og unge, der har svaret, er mellem 10 og 22 år. Gennemsnitsalderen er 15 år, og hovedparten af dem, der har svaret, er piger (> 80 pct.). Data er indsamlet i vinteren 2023-2024.

Interviewundersøgelse

Udover spørgeskemabesvarelser baserer undersøgelsen sig på 13 kvalitative interviews med børn og unge, der har eller har haft en sag i kommunen. De interviewede er mellem 12 og 22 år og var på interviewtidspunktet bosiddende på tværs af Danmark - på Sjælland, Fyn og

Jylland. Cirka en tredjedel boede på opholdssted eller i plejefamilie, mens den resterende del boede hos deres forældre. 11 af de interviewede er piger, og to er drenge. Interviewene er gennemført i vinteren og foråret 2024.

Rekruttering

De interviewede er rekrutteret via den spørgeskemaundersøgelse, som Børns Vilkår har gennemført blandt børn og unge med en bisidder. Det er derfor også her en udvalgt gruppe, som ikke nødvendigvis er repræsentative for børn og unge med en sag i kommunen.

Rent praktisk er det foregået således, at et af spørgsmålene i spørgeskemaet gik på, hvorvidt vi måtte kontakte barnet eller den unge igen med henblik på at gennemføre en interviewundersøgelse. 22 børn og unge svarede positivt herpå, og det er blandt disse børn og unge, vi har rekrutteret de 13 informanter. Da vi kontaktede børnene og de unge igen, havde nogle fortrudt. Andre ville ikke bede deres forældre om samtykke, og hos andre fungerede deres telefonnumre ikke længere.

Interviewene

Interviewene er gennemført i barnets eget hjem, på en gåtur, hos Børns Vilkår eller online på Teams. Interviewene har haft fokus på barnet og den unges oplevelse af at deltage i møder hos kommunen, på mødernes fysiske rammer og på relationen til deres børne- og ungerådgivere. Interviewene har også haft fokus på, hvorvidt barnet eller den unge har følt sig inddraget i sagsbehandlingen og i de beslutninger, der er blevet truffet. Interviewene har taget udgangspunkt i en semistruktureret interviewguide, hvor en række temaer danner rammen om samtalen, men som samtidig gør det muligt at forfølge uforudsete temaer undervejs.

Der er indhentet skriftligt samtykke til alle interviews. Er barnet eller den unge 15 år eller ældre, er det dem selv, der har givet samtykke. Er barnet yngre, er det en forælder, der har givet samtykke. I interviewene har vi gentaget og understreget for børnene og de unge, at det er frivilligt, om de vil være med, og at de har mulighed for både at undlade at svare på spørgsmål, de ikke har lyst til, eller helt at droppe interviewet.

Alle børn og unge er anonymiserede, og alle navne er opdigtede. Størstedelen af citaterne er uredigerede og står, som børnene har fortalt dem. Enkelte steder er citaterne korrigeret i længde eller sprog, hvis den oprindelige version kunne afsløre et barns identitet, eller hvis citatet var svært at forstå. Alle interviews er transskriberet og kodet i Nvivo.

STOP DET

STOP
SVIGT

Litteratur

1. Lausten, Mette, Iversen, Katrine & Andreassen, Asger Graa (2023): Trivsel blandt børn og unge i udsatte positioner 2023. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
2. Kloppenborg, Hans Skov & Lausten, Mette (2020): Udsatte unges inddragelse i kommunernes sagsbehandling. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
3. Børns Vilkår (2017): Ret til inddragelse. En kvalitativ undersøgelse af børns oplevelse af inddragelse i deres sagsforløb.
4. Ankestyrelsen (2023): Børnesagsbarometret 2023. <https://ast.dk/publikationer/bornesagsbarometret-2023>
5. Barnets lov § 5. <https://www.elov.dk/barnets-lov/paragraf/5/>
6. Bengtsson, Tea Torbenfeldt & Henze-Pedersen, Sofie (2022): Børn og unges inddragelse i myndighedssagsbehandling på børne- og ungeområdet. En vidensindsamling under Videnscenter om børneinddragelse og udsatte børn. VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.
7. Social- og Boligstyrelsen for Partnerskab om Børnene Først (2023): anbefalinger om børneinddragelse i sagsbehandlingen
8. Ankestyrelsen (2021): Inddragelse af børn og unge ved valg af indsats og opfølgning
9. Jensen, Birgitte Schjær (2014): Inddragelse af udsatte børn og unge i socialt arbejde - reel inddragelse eller symbolsk retorik? Aalborg Universitet
10. Henze-Pedersen, Sofie & Torbenfeldt, Tea Bengtsson (2024): Model for BørneInddragelse på MyndighedsOmrådet (BIMO-modellen). VIVE – Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd.

BØRNS VILKÅR

Kolofon

Ansvarshavende redaktør: Signe Korsgaard

Redigering: Trine Jørgensen, Summarium

Tekst og analyse: Mia Horup Pedersen, Rasmus Thastum & Natalia Bien

Anbefalinger: Anne Kappelgaard Bove, Signe Fjordside, Victor Christoffersen
og Eva Åkerman

Ekstern gennemlæsning: Tea Torbenfeldt Bengtsson

Korrektur: Fritjof Fuglesang

Layout: AntonMaria – Visuel kommunikation / Maria Lykke Antonsen

Illustrationer: Mads Ortmann

Forsidebillede: Istock images

Udgivelsesår: Oktober 2024